

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un jum. . 12 "
Pe o lună . 2 "

Nr. de Duminică
Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare sîr 20 fil.
Manuscrise nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Noua fază a crizei.

Cu toată impaciența întemeiată a cercu-
rilor politice pasul crizei rămâne tot maie-
stos. Din consiliul de miniștrii ultim, ținut
supt președinția regelui, a transpirat numai
puține amănunte, și și aceste să refer la
forma supt care a decurs consiliul. Impă-
ratul a apărut în mijlocul miniștrilor unguri
într'o haină, care o îmbracă numai la oca-
zii rare și de o deosebită solemnitate.
Nu uniforma de husar sau a unui general
de cavalerie, care adeseori în timpurile tre-
cute avea destinația a măguli cercurile un-
gurești, a fost îmbrăcată de astădată de
Impărat, ci Maiestatea Sa a pus uniforma
de mareșal, care nimeni dintre generali și
arhiduci n'are îndreptățirea să o îmbrace.
Oricât de înalt ar fi punctul de vedere pe
care ne-am pune în judecarea crizei un-
gurești, este peste puțină a desconsidera a-
ceasta formă exterioară. Ea a fost inten-
ționată și anume socotită, pentruca toți
câți nu pot asista la acest sfat înalt și im-
portant, să înțeleagă atitudinea Capului
statului. Uniforma de mareșal sârbătorească
nu poate semnifica altceva decât că supre-
mul comandant al armatei proclamă în vir-
tutea plenitudinii puterii sale o hotărîre
definitivă. Nu mai încapă vr'o discuție,
vr'o sucire, vr'o târguială, hotărîrea este po-
runcă militărească înaltă, care are un sin-
gur efect: ascultare și îndeplinire. Miniștrii
unguri, cari nu se așteptau la uniforma de
mareșal a împăratului, nu se așteptau la
supremul comandant al armatei în haina

sârbătorească încins cu sabia, ci credeau că
merg la regele constituțional al Ungariei
pentru a aplana prin nouă târguiești ulti-
mele diferențe ce a mai rămas pentru lă-
turarea crizei parlamentare, a crizei de gu-
vern și de partid.

Miniștrii se pregătise a se întoarce din
Viena cu noile portofolii suptioară. Decep-
țiunea a fost mare. În drum, spre casă, Kos-
suth se plînge ziaristilor, cel înconjoară, că
un ministru este mai rău situat decât o
bucătăreasă, care după un anunț de vre-o
câteva săptămâni poate să plece dela stăpîn.
Kossuth ar pleca și el bucuros de pe foto-
liul ministerial, unde i-s'a făcut lehamite,
dar porunca împăratului zice: să stai și să
descurci mai întâi ce ai încurcat, apoi să
pleci.

Este o ironie a sortei că Kossuth, Ap-
ponyi și Andrassy în desperaria lor de a
nu putea guverna, nici de a pleca din fo-
toliile ministeriale, au trebuit se alerge la
un adversar al lor din cei mai urgisiți și
să-l conjoare a le sta în ajutor și să-i scape
din situația de nesuferit, în care se gă-
sesc. Cine era înaintea coaliției mai urgisit
decît Stefan Tisza? N'a fost el huiduit de
acești trei viteji în forma cea mai sălbatică,
pe care a fost dat s'o vadă parlamentul
unguresc? Pe ruinele partidului condus de
Tisza s'a înălțat acum vr'o câțiva ani mîn-
drul guvern kossuthist și astăzi tot acest
Tisza, exilat în fundul Bihariei, să-l scape
de belea? Mai mare satisfacție nu se putea
da fiului »zdrobitorului de naționalități«.
Tisza a părăsit castelul său din Geszt, unde

se ascunsese în toată vremea guvernului
coaliționist, s'a dus la Viena și s'a prezin-
tat împăratului — căci așa era poruncă, —
dar a dat din umeri și a plecat la o vână-
toare în Ardeal. Ce s'a cerut lui? Kossuth-
Andrassy erau buni bucuroși că Tisza să for-
meze guvernul fără ei, și ei iar da tot con-
cursul. Fie că Tisza n'a voit să le scoată
castaniile din foc, fie că a cântărit concu-
sul promis de Kossuth și Andrassy de efe-
mer, fie că s'a mulțumit cu satisfacția pri-
mită și renunță la gloria îndoeinică a mo-
șteni situația politică încâlcită, Tisza a
preferit a merge la vânătoare decât a se
așeza în fotoliul ministerial spinos.

Acum coaliția caută după un altul, care
ar avea curajul să pună mîna pe frînele
guvernului. Impăratul așteaptă împlinirea po-
runcilor sale, și dorește ca criza să afle o
rezolvire pe cale constituțională. Guvernul
actual demisionat și reactivat e dator să-i
propună modul de soluție și va căuta
atît după acest mod pînă-l va găsi. Teama
că parlamentul va trebui dizolvat fără ca
îndemnările bugetare să fie regulate n'are
atîta putere, ca se împingă spre o solu-
ție pripită. A mai pățit parlamentul și
alte dăți ca să fie dizolvat înainte de a fi
votat bugetul, și un alt rău nu s'a produs
decît că a dat ocazie ca să se formeze un
cuvânt barbar, faimosul »ex-lex«. Marea ma-
joritate a cetățenilor ungari avem totdeauna
simțămîntul că ne aflăm în starea de »ex-
lex«, ori se votează, ori nu bugetul. Pe
noi români, cari facem parte din această
majoritate, cuvîntul barbar inventat de un-

Cea din urmă invenție a lui Edinson.

Masa era pe sfârșite.

Resturile de fructe umpleau farfuriile, iar în pâ-
harele subfiri, stăpâna casei ne turnase Marsala,
vinul acela atît de gustos și atît de alcoolic.

Țigările se aprindeau una după alta și o tăcere
se lățise în cameră, produsă de momentul acela
al digestiei, după o masă bună, nimeni nu vorbea.

Într'un târziu, Luigia zise:

— Povestește-ne ceva, dle Francis.

— Ce să vă povestesc, doamnă?

— Ceva din timpul cât ai stat în America.

Francis trase din țigară și aruncă spre lampă
un val de fum. Norul albastru înveli lumina lam-
pei, apoi se risipi încet-încet, încărcînd atmo-
sfera grea a odăiei de un miros aromatic.

— Din timpul cât am stat în America? Ah, e
mult de-atunci... Sînt vr'o cincisprezece ani... Da,
cincisprezece... Pe-atunci îmi venise proasta in-
spirație să mă fac gazetar, un meșteșug, care mi-a
rămas lipit de oase ca reumatismul cronic, și de
care nu mă mai pot desface.

Eram la Chicago. Ar fi fost mult mai bine pen-
tru mine și poate pentru umanitate dacă m'aș fi
băgat într'una din enormele măcelării ce sînt la
Chicago, dar eu îmi pusesem în gând să mă fac
reporter la un ziar din localitate și astfel mi-am
stricat toată viața.

Dar să nu mă mai gândesc la rîul gazetăriei
și să viu la ceace voiam să vă povestesc, căci
cine va crede că reporter la un jurnal american
este o situație, se înșală amar. Reporterii sînt
plătiți rău peste tot, în America ca și în Europa.

La Chicago eu câștigam 12 dolari pe săptămână,
bani cu care de-abia puteam să trăiesc, iar vre un
interview ce făceam mi-se plătea separat. Edito-
rul jurnalului îmi plătea fiecare i interview dela 2
la 15 dolari și diferența prețului consta nu din
calitatea sau cantitatea interviewului, ci după va-
loarea persoanei interviewate, așa că, dacă vream
să câștig 15 dolari, ar fi trebuit să interviewez pe
Dumnezeu, în prezența a doi martori și a unui
notar.

De șase luni, mă trudiam cu interviewurile,
astfel ca să pot să-mi măresc puțin câștigul, dar
nu izbutiam de fel să dau peste personaje im-
portante, ale căror interviewuri să prețuiască mai
mult de trei sau patru dolari. Notați că trebuia
să mă mai lupt și cu concurența, căci numai în
Chicago eram 96 de reporteri și dacă în fiecare
zi ar fi fost opt persoane ce se puteau inter-
vieva, aceste opt victime ar fi avut o duzină de
reporteri după ei!

Din cele ce vă spui, vă puteți ușor închipui
că ori care persoană mai mult sau mai puțin
importantă, aptă de un... interview, se căznea căt
putea să se puie la adăpost de această turmă de
reporteri flămânzi.

În vremea aceea — vă vorbesc de acum cinci
sprezece ani — faimosul Edinson veni la Chicago.
Mă gândii că un interview cu Edinson ar valora
cincisprezece dolari.

În vremea aceea, Edinson, s'ar putea zice, în
fiecare săptămână făcea câte o descoperire. Toate
jurnalele din lume erau pline de numele său și
de operele sale.

Ce noroc ar fi fost pentru mine, dacă aș fi
apucat pe Edinson imediat ce ar ajunge la Ci-

ago, dacă laș putea interviewa și dacă aș putea
să public în ziarul nostru o convorbire cu el, care
fără doar și poate, ar fi fost minunată.

Mă hotărîi. Știam că Edinson trăgea la *Michi-
gan Hotel* și mă prezentai la poarta hotelului
dela 7 de dimineață.

Dacă faimosul Edinson n'o fi fost interviewat
în tren sau în drumul dela gară la hotel, eu aș
fi fost primul reporter, care a vorbit cu el la
Chicago.

Edinson sosi pe la 11, adică puțin mai înainte
de ora de *lunch*. Cum eu nu-mi puteam permite
luxul de a cheltui doi dolari ca să mînc în
restaurantul hotelului, îmi luai inima în dinți
și mă urcai sus, în camera lui.

Îl găsi în momentul în care un servitor negru
îi trăgea ghețele.

— N'am nevoie de d-ta... eu am servitorul
meu! — îmi zise Edinson îndată ce mă văzu
pe ușă.

— Nu domnule, răspunsei eu, căsnindu-mă
să-mi înăbușesc umilința, eu nu sînt servitorul
hotelului... eu sînt gazetar și vin să vă fac un in-
terview pentru cel dintîi ziar din Chicago.

Edinson surise cu sarcasm.

— Nu acord interviewuri... D-ta întoarce-te la
ziarul d-tale și salută pe directorul d-tale, din
partea mea.

— Ah! atunci sînt ruinat.

— Ruinat?... Cum ruinat?

— Ruinat, da, că dacă d-voastră nu-mi acor-
dați acest interview eu... dau faliment.

— D-ta faci comerț?

— Da, comerț de vorbe; o meserie ca or care
alta. Interviewul d-voastră mi-se va plăti vr'o 10
dolari și eu am mare nevoie de bani... Domnule

guri, ne inspiră și mai puțină teamă decât ori și cui. Dorința noastră este a ajunge odată în starea »legei« preste tot, și avem răbdarea să urmărim drumul lung constituțional, preferit de rege, pentru ca să intrăm în starea de *lex*. Avem aceasta răbdare, fiindcă ne convingem din ce în ce mai mult, că nici calea constituțională nu poate duce în altă direcție, pe cât timp regele nu părăsește punctul de vedere al intereselor generale ale monarhiei. Uniforma de mareșal, în care regele a prezidat consiliul de miniștri ungar ultim, ne spune mai mult decât ar putea să ne destăinuască gazetarii unguri, cari înconjoară pe vorbărețul și indignatul Kossuth.

»Tribuna mistifică«. Supt acest titlu »Telegraful român« se silește a prezenta personalitatea I. P. S. mitropolit, în opoziție cu concluziile noastre din articolii: »Dreptul de alegere de episcop«, ca naționalistă și antigubernamentală.

Sânt laudabile aceste silințe, dar nu convingătoare. Protopopul Meșianu, ar fi mers cu naționalistii, episcopul și mitropolitul Meșianu ar fi scris reprezentațiunii și memorii contra guvernului, și ar fi ținut în Casa Magnaților discursuri de opoziționista, de care nici Șaguna n'ar avea la activul său. Toate sânt adevărate: protopopul, episcopul și mitropolitul a mers, a scris și a vorbit! Și cu toate aceste poporul ingrat nu numai că nu-l pune mai sus decât Șaguna, dar nici nu admite ca să fie pus în paralelă cu acel Șaguna, care n'a avut curajul sau priceperea să vorbiască »atât de apositionist.« Ba ce este și mai »mistic« protopopul, episcopul și mitropolitul Meșianu este considerat de poporul român ca un agent al guvernului, al aceluși guvern care lucrează la dărâmarea operii lui Șaguna.

Pentru-ce oare atâta nedreptate? Pentru ce unul să fie sărbătorit de toată suflarea românească ca un creator genial, iar celalalt învinovățit de a servi guvernul fărădelegilor la distrugerea operii mari a lui Șaguna?

Cauza este foarte simplă. Poporul nu întrebă cu cine ai mers, ce ai scris și ce ai vorbit, ci întrebă mai ales ce ai făcut? Șaguna n'avea nevoie a se provoca la »naționalistii« cu care el ar fi mers, căci a mers și fără ei, chiar și în privirea lor; el nu ne trimite la arhivele consistoriale ca să-l cunoaștem cine era, nici n'a prezentat vreodată discursurile sale, ca certificate de

bună conduită națională. Faptele lui au fost țaria lui și aceste l-au înălțat pe el atât de sus, încât epigonii nici cu privirile nu se pot avânta la el.

»Telegraful român« nu se provoacă la nici o faptă a protopopului, a episcopului și mitropolitului Meșianu. A merge cu naționalistii pe cât timp ai nevoie de ei, a scrie și a vorbi în contra guvernului, nu sânt socotite de nimeni ca fapte, nici mari, nici mici. »Tribuna« prezintă însă fapte. A *înlătură pe un episcop ales, care din punct de vedere politic neromânesc este disqualificat*, nu este nici scrisoare, nici vorbire, ci un *fapt* și anume un *fapt, care slăbește constituția bisericască*. De patru ori guvernul a comis acest fapt și de patru ori protopopul, episcopul și mitropolitul Meșianu, a avut un rol la această făptuire. Datoria lui bisericască și națională era să oprească brațul guvernului dela lovitură, și nici decât să-l împingă spre lovitură. Față cu aceste fapte, mergerea cu naționalistii, memoriile și discursurile contra guvernului nu cântăresc nimic, fiindcă guvernele dau voie agenților lor să meargă, să scrie și să vorbiască cum le place, dacă *fapta* lor este în toate împrejurările în serviciul politicii reprezentate de aceste guverne.

Telefonul și patriotismul. Corespondentul nostru din Blaj ne scrie următorul lucru interesant: Banca »Patria« a cerut de mai mult timp direcției poștelor să i se acorde și ei instalarea unui telefon în legătură cu centrala din Blaj. A trecut un an și d. suprefect local s'a »gândite« mult, mult, până când a dispus să se refuze »Patriei« telefonul, ca fiind primejdios intereselor patriei. Nu știm de ce să ne mirăm, de îndrăzneala acessta de a refuza cetățenilor un drept, ori de frica ridicolă a »tradării«, care se pare că numai pe telefon și numai dela banca »Patria« se poate săvârși.

»Slovacii și românii«. Ziarul »Slovensky Tyzdennik« scose în numărul său din urmă, următorul călduros articol asupra alianței firești a slovacilor cu românii:

»Când șovinismul unguresc înarmat cerea să inee în sânge până și speranța libertății națiunii slovace și române, în luna Mai 1848, în Ungaria s'au desfășurat două memorabile mari adunări. Una a fost slovacească, la Liptó-Szt. Miklos în 10 Maiu, în cealaltă și-au ridicat glasul românii, cu cinci zile mai târziu, la Băj. Intre conducătorii acestor adunări n'a avut loc nici o înțelegere prealabilă și totuș programele acestor adunări au avut o comună bază principiară: în amândouă adunările s'a dat pe față abisul prăpăstios, ce s'a

căscat între națiunile asuprite și între conducătorii ungarimii otrăvite de șovinismul insaturabil și de trufia bogăției. În amândouă adunările s'a manifestat sufletul unor popoare sbicuite, ca un semn, că aceleași au fost suferințele românilor ca și ale slovacului, și pentru aceasta direcțiunea politicii lor a fost unitară precum unitare le-a fost și scopurile și dorințele.

»Incepând de atunci, noi slovacii și românii, la început în mod inconștient, mai apoi conștient, înaintăm paralel.

Articolul tratează apoi epoca dela încheierea pactului dualist și până după sfârșitul pasivității, trece la congresul naționalităților, din 1895, când din nou s'a accentuat identitatea scopurilor și dorințelor acestor două neamuri unite în suferință. Alianța slovaco-română s'a desăvârșit în 1905, când în proiectul de adresă prezentat în camera de partidul naționalităților s'a fixat definitiv locul unde au să stea împreună, în structura politică a Ungariei, românii și slovacii. Ei luptă de atunci cu același îndărărire pentru votul universal, egal și secret, având ca țintă finală democratizarea desăvârșită a țării.

Până când partidele ungurești, partidele trecutului nenorocit, sânt stâlpii putredului sistem șovin și oligarhic, partidul românilor și slovacilor prezintă curentul viitorului, care va crea odată Ungarie fericită. Față de reacțiunea ungurescă noi reprezentăm direcțiunea evoluționistă, căluptăm pentru votul universal neîngădit. Vor răpi puterea din mâinile oligarhiei și o vom da popoarelor.

Alianța dintre slovacii și românii s'ar întemeia pe o bază sigură chiar și dacă s'ar rezima nu mai pe programul național al slovacilor și românilor, căci ei împlinesc și în acest caz o misiune politică mondială, întrucât ei formează singurele elemente cari leagă cele două mari familii limbilor slave și romanice.

Noi, slovacii și românii — încheie articolul — am fost cei dintâi muncitori ai Ungariei nouă, ai acelei Ungarii, care va face deopotriva dreptate popoarelor sale.

Procesul Friedjung. Profesorul Friedjung a pregătit pentru procesul, ce i-s'a intentat lui și ziarului »Reichspost« de către coaliția sârbo-croată care se va începe la 9 Decembre broșuri, cu fotografia documentelor. Aceste broșuri vor fi împărțite la jurați. Prietenii lui Friedjung susțin, că acesta va dovedi cu martori, că Supillo a fost cumpărat de guvernele străine.

Edinson, d-voastră sânteiți un om practic, și știți că afacerile sânt afaceri... Acordați-mi un mic interview, și fiți siguri că faceți o faptă bună.

— Dar știți că ești nostim? Mi-e foame de nu mai pot și n'am vreme de pierdut cu d-ta.

— Numai două minute... cât să scriu o jumătate de coloană de jurnal.

— La urma urmei, ce dorești?

— Aș vrea să știu care e cea dintâi, dar cea dintâi invenție a d-voastră. Azi, când d-voastră sânteiți așa de celebru, nu credeți că acest lucru ar avea o importanță colosală?

— Drace, făcu Edinson, ar trebui să mă urc mult în trecutul invențiilor mele.

— Spuneți-mi, vă rog; eu voi lua note: știu stenografia.

— Și c'un suspin, scosei din buzunar carnetul și creionul.

— Dragă domnule, începu Edinson, în vremea aceea, — toată lumea știe — eu eram sărac, plin de idei, plin de entuziasm, plin de dragoste chiar, dar fără o lescaie. Cea dintâi invenție a mea am făcut-o nu pentru dorința de bani, ci din cauza amorului... Te miri?

— Absolut de loc. Găsesc faptul foarte normal, Continuați, vă rog.

— Pe-atunci eram amorezat de doamna Katy Starson, frumoasa doamnă Katy... superba doamna Katy... Iartă-mă dacă îți vorbesc așa... dar amintirile tinereții...

— Înțeleg entuziasmul d-tră... Urmați...

— Katy era nevasta unui bancher, la care eu eram slujbaş cu mizerabila leafă de 8 dolari pe săptămână. Katy era foarte frumoasă... dar poate detaliile acestea nu folosesc interviewului d-tale.

— Din contra, zisei eu cu ardoare, sânt foarte prețioase...

— Katy, urmă Edinson, era adorabilă. Avea șase copii!

— Șase copii!... Drace!... Trebuie să fi fost puțin cam... obosită...

— Ah, nu, dragul meu. D-ta n'ai cunoscut pe Katy. La fiecare alt Starson ce aducea în lume, Katy se făcea tot mai frumoasă... În șapte ani de căsătorie, făcuse șase mici starson... Nu găsești că avea o forță rezistentă?

— Nu zic ba.

— Trebuie să îți spui însă, că copiii ei, și mai ales cei trei din urmă erau foarte plicticoși... Mama lor nu putea să doarmă de fel... și pentru acest lucru, ziua era puțin cam nervoasă... din care cauză, dragostea noastră suferea... Atunci genul

meu, iartă mă dacă îndrăznesc să zic așa, a avut, din cauza dragostei, o mare inspirație...

Rămăsesem cu gura căscată... iată că ajunsem la cea dintâi invenție.

Edinson urmă:

— Atunci am inventat leagănul electric...

— Leagănul electric!... Trebuie să fie un lucru foarte curios!...

— Destul de curios, dragul meu... Vrei să-ți descriu în câte-va cuvinte mecanismul său?

— Sânteiți de o bunătate nespusă... Spuneți-mi, vă rog.

— Ascultă: leagănul era suspendat de două arcuri și pus în comunicație cu o puternică baterie de pile electrice, care la cea mai mică mișcare a copilului, chiar și aceia făcută de respirație sau de bătăile inimii, puneau în circulație un curent electric, și făcea ca leagănul să se lege ușor... Era de un efect, că ar fi adormit și pe cel mai furios nebun, zău așa... Și efectul leagănului a fost minunat: micul Starson dormiau duși, Katy putea să se odihnea că noaptea, iar ziua să stea cu mine... Dulci rezultate ale primei mele invenții...

Edinson tăcu și se uită la mine c'un zâmbet

Szilágyi Eleonora

fabrică de liquer, puncii și rum
CLUJ-KOLOZSVÁR str. Kossuth L. 25

Să cumpărați numai rum și liquer de SZILÁGYI ELEONORA, pentru că acela este cel mai bun și cel mai ieftin. — Se capătă ori unde. —

Prăvălie principală de vândut Kossuth Lajos utca 25.

Mare magazin de tea.

Telefon 239. Fiți atenți la adresă!

Immormântarea lui Augustin Bunea.

La catafalcul lui Augustin Bunea.

— Dela trimisul nostru. —

Blaj, 1 Decembrie.

Cu sfială și cu temere m'am apropiat de orașelul Blajului cufundat azi în genunea durerii sale fără hotare; cu teamă de a nu tulbura, de a nu profana prin curiozitatea vulgară a ziaristului de meserie cel mai delicat și sfânt sentiment, doliul celor ce jelesc pe cel mai scump dintre ei.

Și Blajul întreg este în doliu. Micul orașel trăind în liniștea contemplativă a trecutului său glorios, în izolarea situației sale, ferită de zburciumul prefacerii și mișcării economice arei circulației, a fierberii și goanei strecoară zilele de tăcută muncă olară și științifică, în cercetarea acprelung al bisericilor când sânt coridoarelor de instituții școlare, acest Cambridge românesc avea în sânul lui o nestemată a cărei strălucire străbatea departe, punând și smeritul orașel în lumină. Dr. Augustin Bunea era podoaba Blajului și orașul se socotea mândru că-l închide în sine și capătă importanță prin prezența lui.

Aici el nu se pierde ca savanții moderni în marile capitale ale Apusului, strecurându-se neștiut prin zgomotul valmășagului de stradă. Aici figura lui înaltă de o robustitate bărbătească, tipul țărânului român idealizat și intelectualizat prin cultura și prin superioritatea sa, figura aceasta era cunoscută de toți copiii Blajului și se reliefa și mai mult în acest cadru îngust, ridicându-se peste el prin mărimea-i supranaturală. Toți îl știau, toți îl admirau, toți îl iubiau. El era personalitatea stăpânitoare a Blajului. Cine venea să cunoască Blajul și oamenii lui, păstra în corul amintirilor sale ca notă stăpânitoare figura, glasul și persoana lui Bunea.

Numai cine se știe pătrunde cu totul de aceasta,

va înțelege durerea Blajului. Toate școalele, toate instituțiile românești poartă semnul văzut al durerii, fluturarea neagră a pavilionului de doliu. Ea îți trimite în suflet un trist salut de jale. Figurile covârșite de îndurerare ale preoșilor și teologilor, ale rudeniilor și cunoscuților, totul îți mărește impresia aceasta. O cetate a jalei, a durerii, ai zice.

Intru în locuința defunctului. E o căsuță smerită de piatră, în piața cea mare, tocmai în fața catedralei. Afară niciun semn al doliului, niciun steag, nici-o draperie neagră. Înăuntru străbați un coridor, un fel de pridvor mărgenit de cerdac și intri la dreapta pe ușa întâie. E seară. La o lampă aprinsă stau în tăcere apăsătoare mai mulți teologi, în jurul unei mese. Pe masă anunțuri funebre și telegrame de condoleanță un teanc întreg.

Sânt prezintat celor de față. Doi frați ai răposatului, unul preot, altul țaran, veniți în grabă din Vadul-Făgărașului, comuna familiei, unde a păstărit cu vrednicie părintele Bunea bătrânul, tatăl acestor cinci frați frumoși și atât de români. Apoi sânt prezintat nepoatei răposatului, o doamnă tânără, soția dlui Iacob Domșa. Imi este greu să-i arăt în cuvinte rupe durerea și condoleanța tuturor celor dela cari vin, a redacției «Tribuna» și a românilor din Arad.

— Ieri dimineața la nouă ceasuri, povestește dna Domșa, a venit înainte de a pleca la consistoriu pe la mine. L-am observat că este palid, iar iel mi-a răspuns că nu se află bine. L-am propus să stea acasă și să se culce, dar mi-a răspuns că nu se poate, căci trebuie să facă mai multe referențe. A trecut pe la administrația centrală și de acolo la ședința consistoriului. Toți au observat pe fața lui o paloare neobișnuită. L-se făcea tot mai rău, până când la orele 11 a cerut voie I. P. S. Sale Mitropolitului să părăsească ședința, fiind bolnav. A venit acasă foarte bolnav și palid.

nimic, în această direcție. Înțelegi, este vorba de... secret profesional.

— Așa este.

Edinson se ridică de pe scaun: oia de lunch sosise... Totuși îndrăznii să-l mai întreb:

— Iertați-mă, poate sânt indiscret, dar cum d-tră sănteți așa de generos și așa de bun, îndrănesc să să mai întreb un lucru: d-tră mi-ați vorbit de cea dintâi invenție a dvoastră și eu vă sânt foarte recunoscător. Ați fi atât de bun să-mi spuneți numai două cuvinte, dar numai două, despre cea din urmă invenție a d-tră? Înțelegeți că acest răspuns ar fi foarte important ca să închei interviuul,

— Ești cam prea exigent...

— Vă rog. . . . două cuvinte... numai două...

— Ei bine, vrei să-ți spui drept? Ultima mea invenție, este tocmai ceea ce și-am povestit acum! Nu și-se pare interesantă? Nu?... Atunci te potesc la masă cu mine. . . .

Am mâncat împreună, sfinși Francis povestirea lui din America, și.. a fost singurul lucru ce am câștigat cu acel interviu.

Roma, 1909.

P. R.

— Vino mai iute, ni-a zis, căci nu mai pot.
— Vezi, cu munca asta prea multă și-ai făcut rău, i-am spus.

— Da am muncit prea mult, mi-e teamă să să nu fie o astmă gravă.

A cerut să vie medicul. Am trimis la toți, dar o nenorocire a voit din întâmplare ca toți trei medicii să lipsească din Blaj. Am chemat pe duhovnicul, părintele Roșianu care mi-a ajutat ca să-i fac fricțiuni și i-am pus cataplasme reci, după cari s'a simțit o clipă mai bine. Dar a fost toate înzadar. La 12 ceasuri a încetat din viață, a adormit lin, fără chinuri și fără zguduiri trupești. În clipa morții am fost lângă iel eu și părintele Roșianu.

— A muncit mult?

— A muncit prea mult, iar munca prea încordată și lipsa de mișcare l-au doborât. În mai multe rânduri l'am rugat să se cruțe, dar mi-a răspuns: *că preferă să trăiască mai puțin, dar să lase în urma sa roadele unei activități încordate, un folos pentru posteritate, decât să ajungă bătrânțe adânci fără roade.* Mai bine 50 de ani și un număr de opere folositoare, decât 70 de ani în tihnă și fără rezultate, zicea iel adesea.

Catafalcul.

Am intrat în camera de alături. O cameră nu sărăcăcioasă, dar modestă, aici este așezat pe catafalc corpul lui Augustin Bunea, marele canonic și învățat al bisericii unite.

Figura-i palidă și fără viață e acoperită de un văl. De pe catafalc curg în jos cununile, pe când în jur de el ard lumânările în pâlpăitul lor inconștient de marea durere ce exală dela acest catafalc. Un teolog tânăr citește cu glasul tare rugăciuni. Din monotonia cadențată a cuvintelor sale, din vechile nume de David și Solomon ale textului, din limba arhaică a textului plin de înțeles, se împrăștie în odăița îngustă atmosfera adevărată a odăii. Aceleași cuvinte simple și adânci au fost și vor fi rostite neîncet la catafalcul tuturor oamenilor mari ca și la racla celui din urmă țaran român, cu acelaș glas cadențat și monoton, cu acelaș înțeles adânc și ele vor semnifica în totdeauna marea putere de nivelare a morții, care coboară sau urcă pe toți, pe cei dintii sau cei din urmă, la aceeaș treaptă și ne amintește egalitatea noastră în fața sfârșitului neîndurat, în fața misterului de «*dincolo*», care pare atât de aproape și totuș e pentru toți atât de departe încât nimeni nu-l va atinge vre-odată.

Toată jalea și cutremurarea mi-am depus-o într-o simplă cruce, înăbușindu-mi durerea-am ieșit.

Condoleanțele.

Se poate închipui impresia ce a produs în Blajul întreg moartea lui Bunea. Toți au alergat să-l vadă, să-se încredințeze de ceiace nimeni nu voia să creadă. Au venit corporativ să-și prezinte condoleanțele în aceeași zi: Tot consistorul mitropolitan, în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul *Vicior Mihali de Apșa*, apoi corpul profesoral al liceului condus de directorul *Ambrosie Chețianu*, corpul profesoral dela școala normală (pedagogică), dela facultatea de teologie, consiliul comunal, în frunte cu primarul, societatea meseriașilor etc.

Frații defunctului au sosit azi și anume: frații Ioan, Gheorghe, Arsenie și Aurel Bunea. Dela Academia Română și-a anunțat sosirea d. *Ion*

plin de mistere... electrice, și văzând, că eu isprăvisem de luat note, a zis:

— Dar nu e numai atât...

— Sântem poate la o două invenție?

— Nu, nu, sântem tot la întâia. Leagănul meu avea și un aparat foarte igienic, din punctul de vedere al sănătății copiilor. Făcându-i să doarmă ca pe cârțițe, eu nu aș fi vut să-i fac să se îmbolnăvească, și atunci, am așezat în mijlocul sautei din fiecare leagăn, în mijloc, înțelegi?, două fire de aramă la o depărtare de 2 centimetri unul de altul. În timpul nopții, dacă vre unuia din copii i se întâmpla să... ude paul, între cele două fire se stabilea un curent electric, care punea în mișcare o sonerie foarte puternică.

— Minunat! exclamai eu.

— Iți poți închipui entuziasmul bieteii Katty. Dânsa spunea prietenilor: «*Grație lui Edinson al nostru, micul meu Tom, care n'are încă trei luni, știe să sune servitoarea, când vrea să facă...*»

— Oh, ce invenție! ce invenție!, exclamai eu transportat, gândindu-mă la cei 10 sau 15 dolari ce o să iau pe interviu. Dar doamna Starson, cred că va dat probe... palpabile de recunoștință pentru marea serviciu ce i-ați făcut.

— Ah, iartă-mă domnule, dar nu pot să-ți spui

Români la Români!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public românesc din loc și jur, că am luat în proprietatea mea ospătăria așa numită „*Parkvendegió*“ din casa dlui deputat dietal **Dr. I. Suciu** (vis-à-vis de palatul justiției), unde îmi voi da toată silința ca musafirii să fie pe deplin mulțumiți atât cu serviciul, cât și cu beuturile cele mai bune, precum: vin roșu șchiller, vin alb de Măderat etc.etc. bere proaspătă tot astfel și mâncări proaspete calde și reci. — Primesc abonenți pentru mâncări în localitate și la case. — Localitatea ospătăriei e foarte spațioasă. Am două odăi separate pentru conveniri ocazionale și sociale. Sperând și fiind cont de sprijinul publicului românesc din Arad sunt: Cu toată stima: **Văduva CATERINA CLONDA n. NICCARA.**

Bianu, apoi d. Dr. Carol Auner, ca reprezentant al arhiepiscopului catolic din București, monseniorul Netzhammer.

Anunțuri funebre

Nu mai puțin de cinci anunțuri funebre au fost tipărite și anume din partea familiei, care se isprăvește cu cuvintele: *Biserica și neamul au pierdut în tine pe neînfricatul luptător, iar noi toată nădejdea noastră*; apoi capitolul mitropolitan din Blaj, corpul profesoral al facultății teologice, banca »Patria« la care el a fost membru în direcțiune, societatea teologilor »Inocențiu Micu Clain«, care se isprăvește cu o frumoasă strofă din poezia »Oltul« a lui Goga.

»Drumeț, bătut de gânduri multe,
Ne lași atât de greu pe noi,
Imbrățișându-ne câmpia
Te uiți adese înapoi.
Așa domol te poartă firea,
Căci duce undați gânditoare:
Durerea unui neam ce-așteaptă,
De mult, o dreaptă sărbătoare«.

Poezia asta a fost poezia de predilecție a răposatului, care și el e din Țara-Oltului. Drept cunună eternă »Patria« a dăruit suma de 500 de coroane pentru fondul cultural al arhiepiscopiei, fond pentru care Bunea a dat ideea a se înființa.

Ultimele opere ale lui Bunea.

Se poate afirma cu siguranță, că Augustin Bunea a fost victima muncii excesive. Cu o febrilitate fără păreche, el a lucrat la desăvârșirea mai multor mari lucrări. O persoană care a urmărit de aproape lucrările sale, mă asigură că în timpul celor 50 de zile din urmă, de când s'a mutat în locuința sa cu nepoata, a lucrat *peste 100 de coale*. Pe lângă aceasta însă el își împlinea cu conștiinciozitate datoria sa în slujba bisericii.

Discursul său de recepție la Academie pe care urma să-l rostiască la cea mai apropiată sesiune, a fost isprăvit zilele trecute. Subiectul lui este despre: »Țara-Oltului și legăturile ei cu România«.

El a mai început o mare lucrare despre »Istoria românilor dela Aurelian până la fondarea principatelor«. Această lucrare avea să arunce o lumină cu totul nouă asupra formării neamului românesc, și iara să o continue încât să formeze o mare istorie a poporului românesc, și se crede că era destinat pentru a fi prezentat la marele premii Cuza al Academiei.

Cununile.

Dormi în pace Apostol al neamului (funtă albastră, flori roșii, depusă de comerciantul S. Handrea.

Protectorului și membrului fondator — Societatea meseriașilor din Blaj (funtă violată) micșunele.

Marelui bărbat — micul prieten (funtă neagră) I. Br. Hodoș.

Sprișinitorului industriei românești — Atelierul Nicola, (funtă tricoloră) flori albe de crisantemă.

Distinsului cetățean Dr. Augustin Bunea — 30 Nov. 1009 Opidu Blaj, (funtă vinăție) trandafiri albi.

Discursul Dlui N. Iorga în Camera deputaților din București.

Primum azi în întregime, dela corespondentul nostru, discursul d-lui Iorga:

D-lor colegi, eri s'a stins în Blaj canonicul Augustin Bunea, care a fost o glorie a culturii românilor de dincolo. Istoric desăvârșit, care a pus bazele studiilor critice privitoare la istoria românilor din Ardeal, orator fără păreche, scriitor din aceia cu cari românii de dincolo își fac cinste Augustin Bunea a finit strănse, în toată activi-

tatea sa literară, legăturile culturale ale românilor din Ardeal cu românii de aci.

Academia română s'a grăbit în sesiunea sa generală din anul trecut, să recunoască covârșitoarele merite ale lui Augustin Bunea, alegându-l membru activ al ei.

D-lor colegi, cultura românească este a noastră, cum este a românilor de ori-unde, și orice pagubă pe care o suferă cultura românească, pe orice bucată de pământ locuită de români, trebuie să răsune dureros în inimile românilor din toate părțile. (Aplauze prelungite). Din cultura românească vine însăși ființa Statului român. Datoria Statului român față de această cultură este fără margini și cred că noi nu putem lăsa pe frații noștri din Ardeal, în marea lor durere, prin pierderea unui fruntaș al vieții culturale, fără mângăiere.

Prin urmare, propun să rugăm biroul a trimite familiei neuitatului Augustin Bunea o telegramă, în care să se arate părerile de rău ale întregului Parlament românesc. (Aplauze prelungite).

D. președinte: Aprobarea dată de dvoastre cuvintelor d-lui Iorga, mă autoriză ca interpret al Adunării deputaților, să exprim familiei, durerea simțită de noi toți pentru pierderea distinsului literat și distinsului membru al Academiei române.

Voiu îndeplini această sarcină. (Aplauze).

Înmormântarea lui Augustin Bunea.

— Dela trimisul nostru. —

Blaj, 2 Decembrie.

În mijlocul unor pompe funebre cu adevărat princiare, rămășițele canonicului Augustin Bunea, au fost azi redade pământului din care s'au ridicat, iar duhul lui descătușat de materie va pluti de-acuma liber și stăpânitor peste dezvoltarea poporului nostru. Am spus că funerariile au avut un caracter princiar. Cred, că nu am făcut nici o exagerare și ce ce au luat parte la ele vor confirma impresia această.

Jalea Blajului și a tuturor românilor s'a exprimat într'un chip cu adevărat demn. Dacă putem socoti această înmormântare drept o măsură a prețurii și a prestigiului lui Bunea, se poate afirma cu siguranță, că deși Bunea nu a fost arhieru, el totuși s'a bucurat de onoarea și stima unui adevărat și mare arhieru, ca un cap între capii bisericești. Nici mitropolitul Vancea care a fost cu toate acestea un om de mare însemnătate, nu a avut parte de obsecvii mai impunătoare ca Augustin Bunea. Ele sânt cea mai frumoasă satisfacție pentru spiritul lui și dacă Bunea nu a fost arhieru totuși urma i în inimile lor l-au prețuit și l-au ridicat arhieru al bisericii unite.

De o deosebită frumusețe și măreție a fost cortegiul funebru. El a fost o pildă de bună rânduială, disciplină și organizație și este meritul intelectualilor, casina, profesorii și studenții din Blaj, cari în mai multe consfătuiri prealabile au luat dispozițiile necesare. Citez mai ales numele dlor Dănilă Sabo, Iuliu Maniu, Gavril Precup, Chețianu, V. Nițescu și alții.

Patosul jalei mari a avut darul de a scoate cele mai frumoase accente. Nici unul dintre oratori nu a fost nedemn de marea clipă. Pe toți i-a transfigurat pare că durerea și toți au știut să se ridice în avântul solemn al durerii la înălțimea unor cuvântări frumoase și pătrunzătoare.

Măsura doliului general s'a dat și prin marele număr de »cununi«, între cari și a

»Tribunii«, apoi cele peste 200 de telegrame din toate părțile, între ele a principelui Max, fratele actualului rege al Saxoniei care l-a cunoscut personal pe Augustin Bunea, în una din călătoriile sale de studii, când a fost pe la Blaj.

Augustin Bunea e în mormânt, dar jalea pentru el și amintirea lui se răspândește încă și acuma, și vibrează încă multă vreme în unde largi, ca dangătul unui clopot după ce el s'a oprit.

Iată știile noastre:

Deputații naționali la mitropolitul.

La orele 10 $\frac{1}{2}$ patru deputați naționali, dd. Dr. Teodor Mihali, Vasile Goldiș, Dr. St. C. Pop și Dr. Iuliu Maniu s'au prezentat la I. P. S. Sa mitropolitul spre a exprima condoleanțele clubului deputaților naționali.

A vorbit d. Dr. Teodor Mihali, președintele clubului, subliniind mai ales naționalismul lui Augustin Bunea.

I. P. S. Sa a răspuns, spunând că numai dînsul știe pe cine a pierdut biserica și neamul românesc prin răposatul. Covârșit de sentimentele sale, I. P. S. Sa, a fost podidit de lacrimi. A fost o scenă emoționantă, după care deputații au plecat adânc impresionati.

D. Vasile Goldiș, a prezentat I. P. S. Sale condoleanțele P. S. Sale episcopului de Arad, pentru decedarea lui Augustin Bunea, prin moartea care a suferit o mare pierdere nu numai biserica, ci și neamul nostru românesc întreg.

Condoleanțele oaspeților.

Oaspeții sosiți la înmormântare s'au prezentat azi la orele 11 corporativi la I. P. S. Sa mitropolitul Victor Mihali de Apșa spre a i arăta durerea lor pentru moartea lui A. Bunea. Au fost de față dd. Andrei Bărbăntu, vice președintele »Asociației« (Brașov), Octavian Goga, Dr. Ion Lupăș adm. prot., Oct. C. Tăslăuanu și un mare număr de alți străini, vre-o 50 de persoane.

În sala de recepție, d. Andrei Bărbăntu a lălmăcit durerea celor prezenți în cuvinte alese. A arătat că Bunea a fost un adevărat român și bun creștin și prin virtuțile sale o pildă vie viitorului.

I. P. S. Sa a răspuns plin de emoțione, spunând că prin moartea lui Bunea s'a îmburdât un s'ălp al bisericii unite.

Recepțiunea a avut un caracter solemn și oficios, potrivit clipei.

După ea un număr de oaspeți au fost oprți la masă la I. P. S. Sa mitropolitul, între ei delegații Academiei dd. Ion Bianu și Dr. C. Istrati.

Prohodul și cortegiul spre catedrală.

Prohodul preotesc a fost servit acasă la catafalc înainte de prânz la orele 10, de un număr de vre-o 10—12 preoți, canoni și protopopi, în frunte cu prepoziții *Ion Micu Moldovan*, în timp ce clopotele catedralei vestiau credincioșilor sfânta slujbă.

La orele 1 $\frac{1}{2}$ p. m. sosesc preoții, în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul, la casa mortului, care este așezată pe piața principală tocmai în dreptul catedralei.

Cortegiul scurt până la catedrală au străbătut un cordon îndoit de clevi, trăzând ca printr'o stradă, formată de oameni intelectuali, preoți și țărani.

În frunte merg doi teologi cu câte un mare pavilion negru ținut de capăt de câte un elev.

Urmează la câți pași preoții: Dr. Bălan, A. Domșa și Ion Agârbiceanu; apoi delegații Academiei dnii Ion Bianu și Dr. C. Istrati; deputații Iuliu Maniu, V. Goldiș, Dr. Mihali și St. C. Pop; delegații consistorului din Oradea mare Dr. Florian Stan și Dr. C. Bulev, ai consistorului din Lugoj canonicii Ion Mașincea și N. Nestor; delegații corpului profesoral, un mare număr de protopopi, advocații Dr. Rubin Patția, Dr. Gh. Popescu (Turda), Dr. Ion Popescu (Ludoș), Dr. Amos Frâncu și Dr. Victor Poruț (Cluj), Dr. Gh. Pătăceanu (Turda), Francisc Hossu Longiu (Deva).

Noutăți la modă de ciorapi pentru dame și copii, ciorapi scurți pentru bărbați și copii. Ciorapi pentru bărbați se capătă la WEISMAYR FERENCZ Timișoara, numai în cetate, str. Hunyadi. Asortiment bogat pe fabricate din țară și străinătate.

D-nii Octavian Goga, Andrei Bârseanu, Dr. Ion Lupaș, Dr. Petru Șpan, Octavian C. Tăslăuanu etc.

Urmează reprezentanții comunei Blaj, în frunte cu primarul Dragoș și notarul Munteanu și subprefectul Bode, ungur, care deși a venit să dea cinstă morții se uită cu o furie mută la tricolorul de pe două cununi.

Vine un cleric cu o cruce, crucea mitropolitului Vancea, și vre-o 30 de clerici în ornate, ducând fiecare câte-o cunună, apoi 12 canonici și protopopi în ornate cu I. P. S. Sa mitropolitul între ei, clerici cu sfeșnice, doi diaconi, și în sfârșit coșciugul purtat de 6 clerici.

După coșciug vine familia. Sânt patru frați d. Aurel Bunea, mare comerciant în Galați (România), Ion Bunea, preot în Vad, comuna natală a Buneștilor, Arsenie Bunea (Sibiu), Gh. Bunea țaran în Vad. Ei sprijinesc pe nepoata răposatului, care în zăbranic negru până la picioare, se cutremură de plâns, vâd pe d. vice span al Făgărașului d. Belle și căpitanul Florian venit tocmai din Bosnia, amândoi înrudiți cu defunctul.

E o vedere de o frumusețe particulară și de o severitate funebriă și solemnă acest scut cortej ce intră în biserică.

In catedră.

În mijlocul naosului vechii catedrale, reci și sombre, se așează catafalcul. Lângă el preoțimea în ornate, înconjurată de un șir de clerici. Sânt I. P. S. Sa Mitropolitul; apoi canonicii Dr. V. Smigelschi, prepozitul I. Moldovan, Dr. Izidor Marcu, Gh. Munteanu, Șt. Pop; apoi protopopii N. Solomon (Ludoș), Bărbat (Blaj), Dr. Dăianu (Cluj), Arion Popa (Reghin), preotul Roșanu, profesor de teologie, Dr. Vasile Suciu, Iuliu Nistor și Dr. Chețian, director, Petru Suciu (Teiuș); diaconii I. Brut Micu și Iacob Popa.

E reprezentată »Reuniunea femeilor române din Blaj» și »Societatea meseriașilor«, cu steagul.

Corul teologilor cântă cu putere minunată, condus de măiestria profesorului Iacob Murășianu.

Slujba e frumoasă și solemnă. I. P. S. Sa, citește însuși evanghelia, cu glas răspicat și armonios.

Biserica e fixată. Sânt și multe dame și domnișoare, tipuri fine și sfioase ale Blajului. Slujba întreagă e un imn, o simfonie pentru sufletul celui ce este întins pe catafalcul, în coșciug negru, între flori, funte și lumini ce ară pâlpană liniștit.

Discursurile.

S'a rostit trei discursuri în biserică: a părintelui canonic Dr. Șmighelschi, cel mai bun prieten al răposatului; a d-lui Dr. C. Istrate pentru Academie și a d-lui Oct. Goga pentru »Asociație«.

Discursul d-lui Șmighelschi.

Începe cu citatul:

»Preoți cari își îndeplinesc dregătoria, de îndoită cinstă se vor bucura« (Paul). Dacă pe voi pe toți vă doare lăvitura, mie îndoit de dureroasă, tovarășului său.

Face biografia răposatului.

Origina lui e aceea, căreia neamul nostru are să-i mulțămescă aproape totul: din familie de preot.

A moștenit de la mamă sa conștiința datoriei,

care nu la părăsit niciodată. Arată studiile sale în Brașov, în Blaj, la Roma unde i-s'a aprins dragostea de neam acolo la leagănul credinței a neamului nostru.

Doză clipe hotărâtoare a avut Bunea în viața sa. În anul 1880, doi profesori cu prilejul unei plimbări au conceput ideea unui ziar pentru apărarea credinței și bisericii greco-catolice: »Unirea«. Între fondatorii era și Bunea. Curând după aceea au început atacuri asupra bisericii unite. În luptă de apărare, Bunea a avut partea leului. Articolele lui au fost primite cu dispreț, dar el a mers înainte și a alcătuit o serie întreagă de lucrări pe care oratorul le citează și cu cari a biruit pe adversari. În anul 1895 el a fost ales canonic, post pe care l'a putut ocupa abea în 1898. Instalarea lui și a oratorului, au fost inaugurate cu o solemnitate neuitată.

Acesta i al doilea moment frumos din viața lui. Arată toate popasurile carierei lui Bunea. Vrednicile lui literare le-a recunoscut Academia care l'a ales întâi membru corespondent, iar vara a fost ales membru ordinar. Acuma, s'ar fi așteptat de la el o activitate deosebită, dar el n'e-a fost răpit. Ce să zicem în fața acestui fapt decât: *Domnul ni-l a dat, Domnul ni-l a luat, fie numele Domnului binecuvântat.*

Discursul d-lui Dr. Istrati.

Intristată adunare,

Academia română era mai înaltă instituție culturală românească și cea mai temeinică și caldă legătură sufletească a neamului, a fost puternic lovită prin moartea atât de neașteptată a unui dintre cei mai aleși fruntași ai săi, canonicul Dr. Augustin Bunea. Dărerile ce simțim noi, cei din centrul așezării Academiei române sânt cu atât mai mari și mai greu de îndreptat în același timp cu cât ne vin de la depărtări mai mari. Și astăzi această dădere neașteptată ne este produsă prin tr'o îndoită pricină datorită în mare parte valorii personale a scumpului dispărut, care ne lasă în puterea vârstei sale. El, dala care ne așteptam încă să producă atât de mult, cât și în largă măsură din cauza locului de seamă ce ocupa el, în acest și ales centru de cultură românească, cât și prin rostul fapturii sale între semenii insuficienți de o potrivă de acele sentimente înalte către Dzeul nostru al tuturor, și către neamul ce locuiește în aceste părți, atât de scump ori cărei inimi românești.

Canonicul Bunea intrupa în mod ales calitățile neamului său. Fire aleasă, el era destinat să fie printe aleșii țurarei Domnului.

Cercetător al adevărului, iubitor al binelui și frumosului, voință hotărâtă și caracter întreg, el punea toate aceste calități, prin o muncă încordată în serviciul credinței sale în Dzeu, și a încrederii în viitorul neamului său, stăpânit deplin de aceste două stări sufletești, din care sa plămădit în tot-deauna cel mai înalt patriotism românesc.

Academia Română este mândră al fi numărat printre membrii săi; de multă vreme ca membru corespondent, iar de puțin timp ca membru activ în secțiunea istorică, în această ramură a cercetării faptelor omenești, cu care el a dovedit, publicând și interpretând numeroase documente, o adâncă înțelegere a trecutului, o puternică încredere în viitor, toate spuse limpede și într'un stil vici și personal. Știam de mult, că în aceste părți el era unul din băbășii cei mai culți, dezvoltând o activitate rodnică și susținută pe terenul literaturii istorice, în viața bisericească, culturală și politică.

Cugetător adânc, orator pute nic, muncitor neobosit, cum putea el să nu și iubiască neamul și să nu aibă rost și așezare în tot ce scria și făcea acesta.

Din toate scrierile sale eu voiu pomeni numai pe acelea, în cari el a preamărit pe apostoli și premergătorii noștri din aceste părți.

El a vorbit în numele Academiei, la mormântul lui Gheorghe Bariț, fostul ei președinte; el prin biografiile sale, sufletește atât de înălțătoare a ridicat atâtea monumente, ca să zic apostol multora, din acei, ce au suferit și muncit pentru neamul nostru.

Când a unit în aceeași scriere pe binecuvântul Petru Aron, înființatorul primei școli la Blaj în 1754, cu veșnic fie pomenitul în bloc, Dionisie Novacovici reînființatorul episcopiei Sibiului, el nu a căutat numai a preamări faptele de înaltă înțelepciune și de adânc patriotism a acestor români de seamă, dar a dat și o indicațiune hotărâtă pe viitor prin această sufletească alipire a unității de cugetare și faptuire românească, ce deopotrivă și împreună trebuie, să se sălășluiească la Blaj ca și Sibiu, la Sibiu ca și la Blaj.

Prin moartea lui pierdem astăzi cu siguranță pe unul din aceia cari personificau mai mult una din cele mai luminate energii a neamului nostru de astăzi.

Să plângem pe cel cea dispărut dintre noi, preamărind însă în numele neamului nostru, care la durere și bucurie nu cunoaște hotare, munca lui aleasă și viața lui bine încheată în fapte bune.

Aceste toate să ne întărească în lucrarea noastră pe ogorul culturii românești, tot mai mult conduși de acelaș ideal în lățător și prielnic dezvoltării noastre cu greutate și de sigur, ba temeinic.

Noi creștinii sântem deprinși, ca în fața altarului, să auzim zicându-se înălțătoarele cuvinte: »sus s'avem inimile«; tot astfel în fața rămășițelor acestui scump dispărut, să zicem față cu nevoile neamului nostru și cu încredere în viitorul său: *»Sus s'avem inimile!*

Fie-i țărâna ușoară!

Discursul domnului Octavian Goga.

Jalnici ascultători,

Viața unui popor în lupta lui pentru asigurarea existenței, este călăuzită de îndemnul unei năzuinți spre culme. Spre ajungerea unei culmi se frământă în veșnică neodihnă forțele pe cari le poate pune în mișcare sufletul mare ale unui neam. Aceste forțe în desfășurarea lor istorică își găsesc întruparea în personalitățile distinse, cari sânt menite a schimba fața viimilor și a duce cu-un pas mai departe neamul lor în năzuința spre atingerea culmei. Aceste personalități întrupează puterea misterioasă a geniului unui popor și prin munca lor se reprezintă veșnica schimbare la care e supusă societatea. Ei sânt conducătorii în a căror activitate se concretizează frământarea unei epoci: »aleșii« după cuvântul scripturii, »eroii« cum îi numește filosoful. Întreaga evoluție istorică a unui neam, nu se poate închipui decât ca un rezultat al acestor personalități, căci adevărate sânt cuvintele lui Carlye: »istoria universală, istoria a tot ce a săvârșit omul pe lumea aceasta, este în fond istoria oamenilor mari cari au muncit aci«. Și cum trupurile munților sânt într'o frățescă înălțare îndelungă până la cea mai înaltă culme, astfel și în dezvoltarea istorică a unui neam, personalitățile, cari se succed din generație în generație au o intimă legătură organică.

Desvoltarea culturală a poporului românesc încă nu poate fi socotită decât ca un dar al personalităților, din a căror muncă s'a înființat. Și această desrobire culturală a noastră își are aleșii, eroii ei. Din negura unei întunecimi de veacuri ne au smuls câteva personalități, câțiva cărturari răsarți din poporul acestui pământ baljocorilor de umilințe. Înaintea cu-un veac și jumătate, s'a început munca de desrobire culturală a neamului nostru. Primind învățătura Romei, câțiva tineri cu sufletul de apostoli, în chilițele lor singurite, răzimați pe cărțile bătrâne și au întors privirea spre acest neam chinuit și împinteați de îndemnul demnității strivite, căutând un razim, un cuvânt de mândrie pentru sufletul lor apăsător de

MOBILE

Fabricate din material sănătos și solid, în orice timp se pot procura la firma **FRITZ W. ELGES**, fabrică de mobile, atelier de tapiserie și decoratură SIBIU — NAGYSZEBEN, — Fabrica: Salzgasse 37. — Filiala: Heltauergasse 25. Cel mai mare și mai bogat local de cumpărături!

umilință. În îndelunga lor cercetare și-au descoperit: *limba și istoria lor*. Filologia și istoria lui Klein, Șincal, Maior a încorporat cele dintâi raze strălucitoare prin cari a luminat soarele culturii noastre. El au adus mândrie în sufletele descărăjate, au adus neamului românesc conștiința de demnitate, care a înviorat pe cei apăsați. Supt influința lor cărturărească a început a se desface din negura veacurilor posomorite și prin ei din mințile primenite, din sufletele regenerare a primit intrupare *conștiința națională*. Spre norocul nostru șirul acestor personalități excepționale nu s'a încheiat cu prăbușirea lor, ci s'a continuat mai departe.

Ca o încorporare a unui prisos de energie adunat de truda ascunsă a veacurilor, s'a ivit o bogăție de figuri nouă, cari au dus mai departe un curent de idei: *Bărnuț, Papiu Ilarian, Ci-pariu, Barif*, au fost slujitorii aceluiaș altar. Prin acești bărbați și-a purtat geniul neamului românesc din mână în mână făcila redeșteptării naționale și culturale. Și în evoluția istorică a acestei pleiade de bărbați va trebui să fie așezat ca un continuator vrednic răposatul nostru de astăzi, pururea viu prin alcătuirile minții sale: *Augustin Bunea*.

Prin toată viața și activitatea lui Augustin Bunea este continuatorul acestei tradiții seculare a literelor românești în Ardeal. Prin originea lui, prin studiile ce le-a făcut la Roma, prin spiritul de intimă înrudire cu occidentul latin, prin năzuințele lui științifice, prin fondul de înaltă moralitate și prin întreagă viața lui de om al bisericii, Augustin Bunea a fost continuatorul a celei tradiții seculare care a fost creată de figurile mari ale trecutului nostru, și care găsindu-și multă vreme un prielnic adăpost în acest orașel modest, i-a imprumutat o glorie neperitoare. În acest răposat neamul nostru plânge pe un om de știință, pe istoriograful treaz, care cu toate mijloacele unei educații științifice la înălțimea vremii a șters praful atâtor file colbuite ale trecutului nostru și ne-a dat opere, cari prin înalta lor valoare vor sta totdeauna alături de munca celor mai distinși cercetători ai trecutului românesc.

Suflet de o sentimentalitate de elită, minte deschisă pentru a aprecia toate trebuințele zilnice ale neamului, acest mare bărbat nu era un om de știință care se închide în turnul de ivoriu al problemelor sale, ci dimpotrivă un spirit luminat, înfrățit cu realitatea vieții pe care putea să o înțeleagă. Alături de cercetările lui științifice, cari îl frământau în singurătatea rodnică a chiliei călugărești, trăiau și gânduri cari îmbrățișau necesitățile mari naționale și culturale ale neamului. Răposatul a fost un factor hotărâtor al vieții politice și culturale, un agitator cu sufletul de apostol, un luptător zilnic în arenă. Și va rămâne totdeauna vie amintirea acestui dignitar bisericesc, care a fost între cei dintâi luptători ai frământărilor pentru conservarea existenței noastre naționale.

La toate adunările, la toate prilejurile de muncă, se auzea glasul lui, care prin demnitatea omului de știință și îndrăzneala mândră a sufletului cinstit, aducea cele mai bune povești. Era un prilej de sărbătoare orice pășire a lui Augustin Bunea, care va rămânea și o veșnică podoabă a oratoriei românești. Inzestrat cu bogate cunoștințe, stăpân desăvârșit al limbii românești, însușindu-și o temeinică educație literară, temperament viu și plin de vigoarea sănătății Augustin Bunea, era oratorul festiv al tuturor praznicilor noastre și cuvântul acestor buze cari au amuțit pe veci, era trâmbița fermecată care propoveduia durerile și aspirațiile noastre.

Pe lângă atâtea calități ale unui suflet complex, răposatul a fost de-o integritate morală cum rar pot scoate la iveală vremile de frământare grea a unui popor apăsat. Și ca o icoană de reculegere și întărire morală a generațiilor viitoare va trebui să fie înfățișat totdeauna sufletul acestui om, care o viață întreagă n'a avut nici o clipă de șovăire în credințele lui, de care nu s'a putut apropia nici când ispita măririlor deșerte, care în aceste zile ale căpătuielilor ieftine s'a ridicat prin-

tre noi cu demnitatea și mândria lui, ca o stâncă a firmității de caracter.

Pe acest om ni-l zmulge acum soarta, acum când aveam mai mare lipsă de îndrumările și de puterea lui. Privind în jur de noi simțim că vom umplea cu greu golul acestei căpetenii căzute, care părăsește un neam în zile de grea încercare, când și printre tineri și bătrâni se plimbă deopotrivă viforul ispitelor. Acum ni-se duce neînfrântul luptător ca să se împlinască încă odată cuvântul înțelepciunii lui Solomon: — *»Iară dreptul murind va osândi pe necredincioșii cei vii și tinerețele cele curînd săvârșite pe bătrânețele nedreptului cele de mulți ani...«*

La acest praznic de adâncă durere a unui neam întreg »Asociațiunea pentru cultura și literatura poporului român« al cărei harnic și devotat sprijinitor a fost, încă își cere partea ei, și prin rostul meu slab îți trimite vrednic bărbat al luptei noastre prinosul ei de recunoștință.

Să odihnești cu dreptii, căci drepte au fost gândurile tale.

Spre cimitir.

La orele 4 fără un sfert, când slujba se isprăvește, lumea iese din biserică. Într-o iuțea și ordine minunată se formează cortajul spre cimitir. Cortajul e ca mai înainte, dar înaintea lui se mai pun elevii tuturor școalelor, întâi școala normală de învățători cu profesorii, apoi liceul cu toate cele 8 clase, teologii, școala de fete, deputațiuni țărănești din comunele Veza, Ciufud, Mănărade, Tūr, Sâncel, Hosusău, Crăciunel, Bucurdea cu preoții lor, peste 100 de țărani, apoi consiliul comunal, funcționarii »Patriei«, societatea meseriașilor cu profesorul Precup în frunte.

Pe de două părți merg în răstimpuri bine precizate elevi cu torțe aprinse, tivind cortajul de margini. Felinarele de pe străzi sânt aprinse și îmbrăcate în zăbranic negru, în semn de doliu. Inceputul cortajului e pe strada principală pe când lungul lui trup se întinde peste strada tipografiei până la catedrală, deși șirul se compune din câte *4 persoane*. Lungimea lui e de aproape un kilometru. În rînduiala lui minunată, cu flămurile negre, cu torțele aprinse, în cântece prelungi de clerici și odăjdile vii ale preoților, cu carul de cununii, încărcat peste măsură, în pas cadentat și liniștit vre-o 2000 de persoane, el este cea mai măreață manifestare de doliu sărbătoreț și adânc.

Cortajul străbate strada principală și se îndreaptă spre cimitir.

Deși drumul e destul de scurt, el face o jumătate de ceas.

La cimitir.

În apropierea de capela lui Ioan Fekete-Negruișu, e săpat mormântul. E îngust și adânc, căptușit cu cărămidă în pământ.

Cortajul se desface ușor și lumea se adună în jurul groapei.

Reîncepe slujba din urmă. E deslegarea citită cu glas răsunător în fața sicriului. Apoi vin discursurile. Vorbește cel dintâi d. Vasile Goldiș. Cu glasul-i de răsunătoare sonoritate el străbate în sufletele tuturor și cuvintele cad una câte una pline de mișcare și simțire adâncă. Iată cuvântarea sa:

Discursul d-lui Goldiș.

În numele și din încredințarea comitetului național român, tot astfel în numele deputaților naționaliști români din casa țării, deci și în numele poporului român, care politicește este re-

prezentat prin acei deputați, mă închin înaltului tău spirit, și mă închin memoriilor tale în veci neperitoare. — Augustin Bunea.

Ca om ai fost plenitudinea virtuților omenești. Consăngean iubitor și gata de jertfă, drept și iertător, darnic pentru cei lipsiți, amic nefățarnit, integer vitae scelerisque purus, întreg și fără de păcat.

Ca preot ai fost puternică cofate credinței tale, servitor pios sfântului altar, slugă bună și credincioasă Tatălui Ceresc, pildă strălucitoare fraților tăi în Hristos.

Ca omân, — vai, inima mi se sfășie de durere, când mă gândesc, ce a pierdut nefericitul neam al românilor prin pierderea ta.

În clipa aceasta, când mă aflu înaintea jaleiului sicriu, ce învățule scumpul tău trup, din negura venilor trecute răsar și se înșurule înaintea ochilor mei sufletești, în curată splendoare, marii tăi înaintași: Petru Maior, cel ce ne-a îndreptat privirea spre izvorul sfânt al originii noastre, Gheorghe Șincal, cronicarul seferitelor și nădej-dilor noastre, figura strălucitoare a marelui episcop Inocențiu Micu-Klein, Timotei Țipariu, visterie nesăcată de erudiție și iubire de neam.

Aceștia au adunbriț largănuț, în care te-a călcat marea ta cea dulce, a estia au fost povățuitori zilelor tale de învățătură; aceștia au fost stâlpii de lămâie, cari au luminaț cărările vieții tale.

Vrednicilor înaintași, vrednic urmaș te, ai pus ideal vieții tale slujirea neamului românesc.

Cu grațul tău puternic, cu claritatea minții tale imense, cu vastele tale cunoștinți agnoscite, cu strădania izvorită din nefermura ta iubire de neam, până la capătul vieții tale, poporului românesc, ai servit.

Veni-vor istoriografil să lămurească viața ta în amănunte, să prețuiască lucrările tale literare după cuvîntă, să-ți ridice monument avea perennius pentru faptele tale: noi plângem și în plânset ne închinăm ție pentru îmbărbătarea, ce ne-ai lăsat nouă moștenire în profăiticele tale cuvinte, ce numai acum de curînd le-ai rostit cu dulcele tău graț în cetatea atâtor chinuri și suferinți românești: »Noi vom clădi odată iarăși templul dărâmat, vom ridica templul libertății noastre politice naționale. Noi vom sfăși cu izbândă războiul mare, ce-l purtăm pentru ființa noastră națională.«

Cuvine se hirotonirea
Cu harul cerurilor ție,
Drept vestitorule apostol
Al unei vremi ce va să vie.

Ca în granit vom săpa cuvintele tale de aur în inimile noastre și nu vom obosi în luptă, până în ceasul, când cu d-lce mângiere îți vom putea trimite vestea la cer: profet al neamului românesc, iată zidită cetatea nebiruită a nădej-dilor tale.

Nu cuvinte vrem să fie mulțămita noastră, ci fapte ce se cuvine unui făptuitor ca tine. Cunună ce o punem pe sicriul tău e chezoșie fegăduințelor noastre.

Fie viața ta pildă neperitoare în veci, că sângele ce curge în vinele noastre și limba dulce a maicelor noastre, leagă pentru etern întreg neamul românesc într'un mănunchiu nedeslegat, într'o unitate de fier, care nu o pot dărâma puterile lumestii decât deodată cu stângerea ce-ii de pe urmă suflet românesc pe acest pământ.

Și acum rămas bun învățătorule, rămas bun scump tovărăș de luptă, rămas bun dulce amice, lin fie somnul tău, binecuvîntat fie memoria ta în etern, odihnește în pace!

Discursul d-lui Auner.

După dânsul vorbește părintele Dr. Carol Auner, delegatul arhiepiscopului catolic Raymond Netzhammer.

Deși e străin, d. Auner vorbește românește cu accent aproape curat românesc.

Moartea lui Bunea stârnește durerere mult mai departe decât sânt hotarele sângelui.

Bunea a descoperit și cucerit prin munca sa fapte nouă în istorisirea firei. Rezultatele muncii

CARL TISCHER
SIBIU-NAGYSZEBEN, Reitschulga-se 6.

Instalează atât în loc cât și în provincă lumină electrică, telefon, sonerie și paratunete; transformează lămpi de petrol pentru ardere cu electricitate cu prețuri ieftine. — Serviciu prompt și conștiințios.

Brașov. Exprimă la locul competent adinca mea durere și părerea de rău pentru moartea prea timpurie a învățatului și marelui român Dr. Aug. Bunea. Dr. N. Vecerdea.

Brad. Mă asociez la doliul general cauzat prin decedarea neașteptată a vrednicului bărbat al neamului nostru. Demian protopresbiter.

Hunedoara. Impărtășiți, vă rugăm, jalea și a noastră durere pentru pierderea enorm îndurată prin moartea ilustrului Dr. Bunea. Osvadă și Macrea.

Orăștie. La racla marelui preot și român Dr. Augustin Bunea trimit profundele mele regrete familiei condoleanțe. Ioan Lăpădatu.

Viena. Deplîngem moartea meritosului rector, un suflet nobil și român bun. Condolențele noastre. România jună.

Arad. Moartea neînfricatului luptător și ilustrului nostru savant ne-a umplut inima de covârșitoare durere. Societ. de lect. a teologilor rom. din Arad.

O manifestație prețioasă.

Intre multele depeșe telegrafice și scrisori ce au sosit la adresa »Tribunii« cu ocaziunea serbărilor sale de dăunăzi, este una asupra căreia s'au oprit privirile noastre îndeosebi. Ea nu ni-a venit dela frați, ci din mijlocul unui popor, cu care locuim împreună aceasta țară și pentru care noi românii avem multe simpatii.

D. Victor Orendi-Hommenau, unul din fruntașii poporului german și membru al partidului popular german-ungar, care redigiază organul de presă al acestui partid »Volksfreund«, a ținut să manifeste nu numai aderența sa colegială pentru sărbătoarea noastră, ci a dat totodată expresiune legăturilor firești ce există între români și germani.

»Germanii — zice d. Orendi-Hommenau — »văd în români *tovarășii firești* în lupta pentru votul universal și secret, precum și pentru dobândirea adevăratei libertăți a popoarelor, care va face fericită și puternică patria noastră«.

Aceste cuvinte găsesc un viu răsădit în mintea și inimile tuturor românilor. Nici unul dintre popoarele cu care locuim împreună n'a s'at spiritualicește mai aproape de noi ca germanii.

Odraslă a poporului mare și puternic german, în mijlocul căruia mulți dintre noi s'au adăpat la instituțiile lor superioare de cultură, șvabii precum ne-am obișnuit să numim pe germanii din țara noastră, au fost pionerii și apostolii desinteresate ai culturii pe șesurile pustii ale Ungariei. Toate orașele sânt fundate de ei, meseria și industria au fost propagate de ei, și dacă caută și astăzi cineva după țărani-agricultori bravi și harnici în Ungaria, îi găsește în număratoarele și frumoasele sate șvăbești.

Nu putem decât să avem o admirație pentru un popor, care, departe de vetrele sale strămoșești, cultivă aici cu statornicie de secolii virtuțile de cetățean. În deosebire de frații lor sași din Transilvania șvabii n'au ajuns cu românii nici odată în vre un conflict, ci au trăit totdeauna în pace și în buna înțelegere. Astăzi ei se simt întocmai ca și noi asupriți de o stăpânire șovinistă și agresivă; ei ca și noi sunt atacați la baza existenței lor ca popor;

ei ca și noi își apără cele mai scumpe ale lor comori. Nu iese firească alianța între aceste două popoare? Nu sunt ele avizate unul la altul în apărarea lor contra aceluiaș vrășmaș?

D. Orendi-Hommenau concretizează în manifestația sa aceasta alianță. Cu odrașla germană din Transilvania, cu sașii, ne lovim în tendințele noastre de alianță de două mari pedici, cari fac peste puțină realizarea ei. Una, asupra căreia o înțelegere n'ar fi exclusă cu desăvârșire, este rivalitatea economică ce se manifestă în mod firesc între poporul sas bogat, care vrea să păstreze posesia sa națională și între poporul român sărac care vrea să-și sporească micul său, prea micul său avut. Alta, care desparte pe aceste două popoare în mod absolut și unde nu încapă nici un fel de compromis, este principiul votului universal și secret. Sașii se văd amenințați în poziția lor politică prin acest prin ipiu democratic și se opun lui. Astfel ei devin adversari nu numai românilor ci și fraților lor din Ungaria, șvabilor.

Ceeace desparte însă pe frați, ne unește pe noi românii cu unul dintre frații germani, cu șvabii. Ei luptă ca și noi pentru democratizarea țării și pentru libertatea desăvârșită a popoarelor. Unirea între șvabi și noi se poate realiza cu atât mai ușor, cu cât nici rivalitatea pe terenul economic, ca între sași și români, nu există între noi. Foarte puțini români locuiesc în satele șvăbești, și foarte puțini șvabi în satele românești. Există deci toate condițiile pentru ca aceste două popoare să și dea mâna și să coopereze spre un scop comun, pe care d. Orendi-Hommenau îl concretizează în votul universal secret și în adevărata libertate a popoarelor.

Punerea în practică a acestei alianțe nu poate să întâmpine nici ea vre-o piedecă serioasă, dacă conducătorii partidului național român și ai partidului popular german-ungar vor obosi întru acest scop. Ne-a succes nouă a încheia o legătură cu poporul slovac, care ne este în toate privințele mai străin decât cel german. Slovacia locuiesc un teritoriu cu desăvârșire izolat de cel locuit de români; printre români sânt foarte puține coloni slovace, și aceste neînsemnate; slovacii, aparțin rasei slave, cu care noi în privința culturală în ultimii secolii n'am avut vre-o atingere; ca neam ne găsim cu slovacii într'o disensiune de vederi în ceea ce privește politica externă. Cu toate aceste alianța noastră cu slovacii, nu numai că a fost realizată, ci ea s'a dovedit ca trainică și devine prin cultivarea relațiilor amicale tot mai strânsă. Cum dar n'ar succeda a intra în raporturi de cooperare cu germanii, cu care locuim împreună pe întinderi mari ale țării, pe Murăș, pe Begheiu, pe Timiș, pe Crișuri, până și pe Someș?

Cum nu ne-am putea noi asocia cu o parte din acel mare popor, la care noi am alergat și alergăm și astăzi pentru a ne întări culturalicește? Cum nu ne-ar succeda a intra în legături mai strânse cu compatrioții noștri germani, după ce atât monar-

hia habsburgică cât și regatul român se află de decenii cu imperiul german, țara noastră a compatrioților noștri, în cele mai cordiale raporturi de alianță? Atât scopuri locale patriotice și naționale, cât și scopuri mari politice, toate ne împing spre a ne înfrăți.

Manifestația din tabăra șvabilor, făcută prin d. Orendi-Hommenau cu ocaziunea sărbătorilor noastre, pune în mișcare acțiunea de înfrățire, și ar fi o greșală când n'ar fi prins acest fir și n'ar fi țesut de reprezentanții autorizați ai ambelor partide.

Iminente disolvare a camerei.

Audiența contelui Andrassy. — Consiliu militar. — Moștenitorul la împăratul.

Criza.

Arad, 3 Decembrie.

Plecarea neașteptată a contelui Andrassy la Viena — după cum ne anunță corepondentul nostru — a făcut mare senzație nu numai în Budapesta, ci și în Viena. Ministrul Andrassy a sosit în capitala austriacă încă aseară, însoțit de secretarul de stat dela interne, contele Hadik. El a avut aseară, o lungă consfătuire cu primul ministru Wekerle și cu ministrul alater Zichy. Azi dimineață cei trei ministri s'au întrunit din nou în palatul ungar.

Audiența lui Andrassy a avut loc azi după amiază la ceasurile două. Precum era însă de prevăzut, ea n'a adus hotărîrea finală a monarhului. Contele Andrassy a părăsit Burgul la orele trei fără un sfert și a mînat la palatul ungar. Asupra audienței el n'a destăinuit decât, că monarhul i-a cerut părerea asupra mai multor chestiuni. Acesta a fost scopul adevărat al audienței sale.

Ministrul președinte Wekerle, azi n'a mai primit invitație pentru a se prezenta la curte.

Dupăcum se afirmă din sursă competentă audiențele de ieri și azi au avut ca scop principal informarea domnitorului asupra motivării hotărîrei aduse în ultimul consiliu dela Budapesta. Domnitorul nu voiește să desărcineze guvernul, până după îndeplinirea pactului și a refuzat motivarea hotărîrei aduse în consiliu de Mercuri.

Ministrii ungari s'au înapoiat la Budapesta, cu trenul de 4.

Consiliu militar.

Budapesta, 3 Decembrie. (Dela corepondentul nostru). Azi înainte de amiază s'a ținut la Viena, supt președinția Maiestății Sale, un consiliu militar, la care au luat parte: moștenitorul Francisc Ferdinand, comandantul suprem al Landwehr-ului, comandantul suprem al honvezimei, precum și toți archiducii cari iau parte activă în armată.

Institut de spălat și curățire a lui

NAGY KÁROLY

în Cluj-Kolozsvár, Malom utca 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comandele din provincie se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se expediază franco. Se asigură manipulare conștiincioasă, executare grabnică și punctuală.

Vestea consiliul a consternat adânc lumea politică din Budapesta și se comentează ca o prevestire a absolutismului.

Audiența moștenitorului.

Budapesta, 3 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Împăratul a primit azi la orele 10 și jumătate în audiență specială pe archiducele moștenitor Francise Ferdinand.

Disolvarea camerii.

Budapesta, 3 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). »Magyar Tudositó«, corespondența partidului kossuthist a surprins azi cercurile politice cu următoarea senzație: Regele consimte pentru disolvarea camerei. Alegerile se vor face în 15 Ianuar 1910. Noul parlament se va convoca pe 22 Februar 1910.

D și vestea aceasta a fost răspândită de o corespondență semioficioasă, ea se consideră, ca o încercare din partea lui Kossuth de a speria pe deputații cari tot mai șovăiesc a se atașa lui.

»Reichspost« contra lui Andrássy.

Budapesta, 3 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Ziarele vieneze spuneau deja în edițiile lor de azi dimineață, că împăratul nu va lua nici azi o hotărâre, și că audiența contelui Andrássy se va sfârși fără nici-un rezultat pozitiv.

Ziarele creștin sociale și în special »Reichspost« atacă azi fără cruțare pe Andrássy și Kossuth. Ei declară lichele cari nu-și împlinesc cuvântul dat. Ar trebui să se pună capăt odată stăpânirii rebele a lui Kossuth și Andrássy — zice »Reichspost« — și să se dea frânele lui Lukács și Justh, care deși e mai radical decât Andrássy, dar cel puțin va aduce votul universal.

Andrássy p'ouat la Viena.

Viena, 3 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). În cercurile politice de aci circulă zvonul, că Andrássy a fost tratat foarte aspru în audiența avută azi la împăratul. Contele negru a fost concediat într'un mod foarte pu în curtenitor. El părea la ieșire foarte nemulțămît.

Tipetele ziarelor șovine.

Budapesta, 3 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Articolul de ieri al ziarului »Vaterland« »Usurarii unguri«, a îndârjit la culme presa ungu-rească. Toate ziarele din Budapesta sânt foc și pară și în vastul vocabular al bătăraniei patriotice nu găsim cuvinte îndeajuns, pentru a-și vărsa veninul.

Vechiul organ liberal evreo-maghiar »Pester Lloyd« scrie în ediția sa din astăzi seară, cu multă indignare despre amestecul presei creștin-sociale în mersul crizei din Ungaria. Zice, că nici nu mai vrea să reproducă »elucubrațiunile« acestei presei, căci ele sânt fără excepție erupțiuni impertinente contra Ungariei și contra persoanelor, cari iau azi parte activă în politica militantă. Vom face noi singuri rânduială în casa noastră — încheie amărâțul evreu dela »P. L.« — fără să ne batem capul că oare îi convine ori nu presei creștin-sociale.

Din România.

Sărbătorirea d-lui Maiorescu. După cum am mai anunțat, decanii dela facultățile Universității din București, au rugat pe d. Titu Maiorescu să aziste și dânsul la ședința ce se va ține în onoarea d sale la Universitate, acum când dl Maiorescu se retrage din învățământ.

Dl Maiorescu a promis că va lua parte la această ședință, care se va ține duminică 22 Noembrie. Vor vorți dnii C. Dumitrescu — Iași, Ion Bogdan, Dissescu, și un student. Dl Maiorescu va rosti și dânsul un

discurs, prin care va mulțami organizatorilor acestei sărbătoriri.

Concert simfonic la Ateneul Român. Duminică la orele 3 după amiază, Orchestra ministerului de culte, supt conducerea dlui D. Dinicu va da în sala Ateneului român al patrulea concert simfonic. Concertul se începe cu uvertura »Coriolan« de Beethoven. Ca prima audiție se va executa »Pădurea« fantasmă, pentru orchestră de A. Glareunov, compozitor rus, elevul celebrului Rimsky Korsahov.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Incurcături în Belgia.

Paris, 3 Decembrie. Revista pariziană »Courier Européen« află, că belgienii nemulțămîți cu regimul lui Leopold tratează, cu moștenitorul de tron Albert, pentru a se asigura. În caz, că se va da o lovitură de stat, acesta va lua îndată tronul. Înaintea tratativelor s'au făcut intervenții directe pe lângă Leopold, sfătuindu-l să abdică, căci din cauza nemulțămirei generale, nu poate nimeni garanta de ce s'ar putea întâmpla în curând. Cercurile burgheze și nobile sânt indignate de purarea lui față de baroneasa Vanhan, care s'a mutat în Bruxelles la câteva sute de metri departe de palatul regal și apare pretutindeni în toate elegante, atrăgând atenția publicului. Nobilimea catolică este nemulțămîtă, ca întreținuta regelui Vanhan se amestecă în politica internă și regele vede numai prin ochii ei.

Aceste nemulțămiri vor izbucni în zilele acestea într'o manifestație publică.

Răzvrățiții greci în fața juraților.

Atena, 3 Decembrie. Astăzi s'a publicat ordonanța contra răzvrățiților, trimițându-se 21 de ofițeri de marină în fața juraților pentru revolte înarmate.

Typaldos este acuzat de instigator conducător, 16 ofițeri ca conducători, și patru ca complici.

Confederația balcanică.

Belgrad, 3 Decembrie. Fostul prim-ministru Vladan Georgevici, a scos astăzi o gazetă zilnică supt titlul »Confederația balcanică«. Tot azi a reapărut »Slovensky Jug«, anunțând lupta pentru sârbii subjugăți și unirea lor cu patria mamă.

Românii în comisile Reichsratului.

Viena, 3 Dec. Astăzi s'au constituit comisile Reichsratului. Au fost aleși dintre deputații români Dr. A. Onciul în comisia pentru studierea chestiilor naționale, și baronul Hormuzachi, în comisia pentru studierea relațiilor cu Turcia.

Convenția turco-română.

Constantinopol, 3 Dec. Guvernul a pregătit un antiproiect, modificând convenția comercială turco-română încheiată supt vechiul regim și neratificată până acum.

Situația în Austria.

Viena, 3 Decembrie. Azi s'a început discuția provizoriului bugetar. Credința generală e, că va merge bine. Probabil că se va constitui un guvern coaliționist de împăcare încă în decursul acestei luni.

Criza constituțională în Anglia.

Londra, 3 Decembrie. Conflictul acut ce s'a iscat din pricina reformei liberale a dărilor între camera și senatul englez, i-a întinderi tot mai grave și o luptă constituțională înverșunată, cum nu s'a pomenit în anele constituției engleze, se anunță în zilele cele mai apropiate.

În cameră, majoritatea liberală covârșitoare, sprijinește cu multă însuflețire proiectul bugetar al primului ministru Asquith în vreme ce lorzii vor să provoace hotărârea alegătorilor. Sfârșitul ședinței de azi a camerei a fost de-o desfășurare dramatică. Asquith a rostit unul dintre cele mai splendide discursuri ale sale. Majoritatea liberală i a subliniat aproape toate cuvintele, cu reprobari zgomotoase contra lui Balfour. Până acuma — a zis Balfour — s'a întâmplat totdeauna cece au voit lorzii, de acum țara, milioanele poporului trebuie să decidă asupra nevoilor statului. Asquith a avut personal un mare succes. Discursul lui va rămâne celebru în istoria parlamentară.

Astăzi se va închide parlamentul, și se crede că noile alegeri vor avea loc între 10 și 20 Ianuar 1910.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 3 Decembrie n. 1909.

Din cauza sfintei sărbători de Sâmbătă, Intrarea în biserică, proximal număr al ziarului nostru va apare, Luni noaptea la orele obișnuite.

— La alegerea de mâne din Caransebeș, ziarul nostru este reprezentat prin d. Sever Bocu.

— Un consilier de legație român decorat. Ni-se telegrafiază din Viena că d. Nicolae Cantacuzino, fost consilier al legației române din Viena, actualmente se-retar general în ministerul afacerilor străine, aflându-se în Viena a fost decorat de M. Sa, cu marea cruce a ordinului Franz Josef.

Eri d. Cantacuzino a fost primit de baronul Aehrenthal.

— Ordin împotriva caracterelor cirilice. Guvernul provincial al Croației și Slavoniei a dat ordin, ca de aci înainte senatele școlare să nu mai uzeze de caracterele cirilice în legăturile lor cu autoritățile civile § 3 din lege, ce e drept, că permite întrebuințarea acestor caractere, dar numai particularilor. Ori școlarele și senatele lor neavând caracter individual, ci fiind instituții publice, nu să pot folosi de acest drept.

În cazul, când nu să va ținea cont de aceasta dispoziție, guvernul amenință cu închiderea școlarelor.

— Țarul pentru soldații ruși. O telegramă din Petersburg anunță, că țarul e îmbrăcat acum o lună de zile o uniformă de simplu soldat și a făcut cu ea o preambulă de vre-o zece kilometri. Mai dăunăzi a îmbrăcat o uniformă de subofițer din garda imperială, pentru a încerca dacă uniformele soldaților sânt bune.

— Dl Gherea și Societatea scriitorilor români. Din București ni-se scrie: În primul număr al revistei »Cumpăna«, care va apare la 27 Noembrie, d. D. Anghel va publica un răspuns la scrisoarea deschisă pe care i-a adresat-o d. Dobrogeanu-Ghera în »Adevărul«, în chestia alegerii membrilor la societatea scriitorilor români. Dl Gherea impută adică acestei societăți faptul că nu primește între membrii ei decât pe acei scriitori, cari dovedesc cu acte că sânt români.

— O scenă nespuse de tristă, s'a petrecut Marți la penitenciarul din Văcărești, din România. Țăranul Gheorghe Radu din Oltenița, aflând că fiul său Ion, care venise să-și caute de lucru la București, a comis mai multe furturi și a ajuns în pușcărie, se hotărî să vină și să vadă ce a făcut vinovatul lui fecior. A umblat nebun pe la stăpânii pe unde știa că a fost și, când a aflat că într'adevăr Ion a lui e în închisoare, s'a îndreptat spre Văcărești să și-l vadă.

Directorul închisoarei s'a înduioșat cu rugămintele și lacrimile lui și a dat ordin gardianului să-l lase pe bătrân să-și vadă feciorul. A fost condus în sala de așteptare, unde a fost adus în curând și Ion Radu, feciorul lui, care plecase voinic, frumos și cinstit dela casa părinților săi. Când l'a văzut în uniformă de arestant, bietul bătrîn a început să plângă și căzu după câte-va minute, amețit, pe un scaun.

Când gardianul veni să-i dea de știre că e vremea să plece, îl găsi pe Ion ingenuchi, în fața tatălui său, care de durere închisese ochii pentru totdeauna.

— **Drepturile bulgarilor din Dobrogea.** Ni-se scrie din București: Se știe că prin legea dela 19 April 1909 relativă la acordarea drepturilor politice tuturor românilor proprietari-rurali din Dobrogea, românii din această provincie au devenit cetățeni români fără a mai avea nevoie de alte formalități.

Mai mulți bulgari din județul Tulcea, voind a câștiga cetățenia românească, și-au fabricat certificate false cum că ar fi români. Falsificările au fost însă descoperite și vinovații au fost dați pe mâna justiției.

— **Otrăvirea din Hamburg.** Afacerea otrăvirii nebunilor din Friedrichsberg preocupă toată lumea. E aproape sigur, că la mijloc e o crimă.

Mâncarea se împărțește în 23 de vase. Și de oarece numai ceice au mâncat din vasele 6...18 s'au îmbolnăvit, se crede, că s'a aruncat otravă numai în ele, ori s'a aruncat în cazan după ce s'a scos mâncarea în vasul al cincelea. Otrava rămânând la suprafața cele din urmă vase nu mai conțineau nimic. Serviciul de siguranță are o bănuială grozavă, care până acum e ținută în secret. Otrăvitorul nu voia să moară nebunii, ci numai să strice directorului ospiciului.

Cazul se aseamănă cu cel din Viena și Verdun.

— **In jurul crimei din Viena.** Poliția din Linz a făcut cunoscut droghiriștilor și farmaciștilor, cari au vândut în timpul din urmă cyanură de potasiu, că numai în cazul când vor face mărturisiri complete se va putea afla ceva.

Astăzi s'a făcut la locuința lui Hofrichter o nouă perchiziție, fără a se afla însă nimic important.

— **Groznic incendiu în Baltimore.** O cablogrăma din New-York ne anunță, că cartierul comercial din orașul Baltimore (America) este întreg în flăcări. Palatele băncilor, ale ziarelor și prăvăliile ard îngrozitor. Pompierii nu numai din oraș, ci și din împrejurime depun o muncă titanică nu pentru a scăpa ce e aprins de foc, ci pentru a împiedeca lățirea lui.

Toate s'au înzadar. Turnuri de flăcări se înalță spre cer. Nori de fum împiedecă vederea. Paguba atinge până acum suma de 20 de milioane de dolari. 30 de oameni au pierit în flăcări. Focul a cuprins și gările așa că venirea ajutoarelor e foarte anevoioasă. Primarul a proclamat stare de asediu, căci numeroși negrii profită de ocazie, pentru a jăfui.

Câțiva negrii au fost împușcați pe loc. Mulți copii au căzut victima flăcărilor. Intr'o școală copiii, voind să fugă repede s'au îndesat unul de altul și șase din ei au fost striviți. Amănunte lipsesc, căci oficiul telegrafic încă arde. Au plecat pompieri din New-York, Washington, Philadelphia. Se crede, că sunt sute de morți.

— **Descoperirea unui complot.** Lucrătorii tunelului Lveschberg, în majoritate calabrezi, au făcut un complot împotriva inginerilor și supraveghetorilor, cu gândul de a-i ucide. Se crede că e o ramură a Mafiei.

x **Spiritul Hungaria** este cel mai probat spirit contra reumei. Prețul 1 cor. Balsamul contra degerăturii face se înceteze chiar și degerătura cea mai învechită. Prețul 1 cor.

Se află de vânzare exclusiv la: Drogueria »Angyal« a lui **Fekete Mihály** în Murăș-Oșorheiu — Marosvásárhely.

x **Sanatorul »Liget«** a Drului Iakob în Budapesta, primul sanator pentru boale interne din Europa, dispune de toate mijloacele de vindecare și laborator pentru examinat. Mii de diabeți, reumatici, bolnavi de splină și de inimă, cari pînă acum au cercetat sanatoriile din străinătate, acum vor găsi institut corespunzător aici în țară, așadar această instituțiune culturală cu poziție admirabilă împlinește și nu gol. Sala cea mare a mașinelor mecanice de vindecare a sanatorului este provăzută cu mașini după sistemul Zandre și cu scâlzi aeriene.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmeticuri, spongii și instrumente de gumă.** Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui **Burger Frigyes** cu firma: »la un corn« în **Kolozsvár**.

Economie.

Piața grânelor din Aradul-nou.

3 Decembrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 100 mm.	13.80 - 14.00
orz 100 mm.	9.10 - 9.20
ovăș 100 mm.	7.10 - 7.20
secară 100 mm.	6.80 - 6.90
păpușoi 80 mm.	5.50 - 5.60

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 klg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 3 Decembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

De Tisa	28 K. 95—30 K. — fil.
Din comitatul Albei	28 » 80—29 » 80 «
De Pesta	28 » 90—29 » 90 «
Bănățanesc	28 » 95—29 » 90 «
De Bacica	28 » 60—29 » 80 «
Secară de calitate I.	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 55—19 » 65 «
Orzul de nutreț, calitate I.	14 » 75—14 » 95 «
Ovăș de calitate I.	15 » 70—16 » — «
Ovăș de calitate a II.	15 » 40—15 » 60 «
Cucuruz	14 » 80—15 » — «

BIBLIOGRAFII.

»Anuarul Băncilor Române pe 1910«. Anul XI. Redactor: Constantin Popp. Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1909.

Binecunoscutul și apreciatul »Anuar«, cu titlul de mai sus, publicat din însărcinarea însoțirii băncilor noastre »Solidaritatea« a apărut în zilele acestea cu un cuprins mai bogat și date mai complete, decât în anii trecuți.

Anuarul se extinde pe 13¹/₄ coale tipar, și coala primă cuprinde: partea calendaristică obișnuită și următoarele notițe de folos practice: Mărimea normală a bancnotelor; Terminul ultim pentru răscumpărarea și retragerea din circulație a notelor de stat și a bancnotelor vechi în val. aust; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Frațiunile comune mai obișnuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorți ale lozurilor; Competența de timbru ale registrelor comerciale (cu exemplu); Scala de timbru (I, II și III); Tarifa pentru telegrame; Tarifa poștală și Monetele diferitelor state.

Șematismul însuși se extinde pe 12¹/₄ coale și cuprinde în IV părți: institutele noastre financiare; societățile pe acții, însoțirile și societățile comerciale, în număr de 159, indicându-se la fiecare: firma în toate limbile înregistrate, anul fondării, capitalul social, prețul acțiunilor, termenul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficiale, numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supra-

veghiere și al funcționarilor; bilanțul și contul profit și pierdere pe 1908, în fine împărțirea profitului net și al cotei de binefacere.

Un capitol special este rezervat »Solidarității«, după care urmează consemnarea altor instituții de natură economică-financiară, parte sub înființare și înregistrare și două sumare unul după sedii, arătând în care oraș, comună, ce bănci românești sunt și altul alfabetic.

La finele »Anuarului« se dă »Bilanțul general al băncilor române pe 1908« și ca adaus o »Tabelă statistică« a așezămintelor noastre financiare, conținând datele a 159 institute.

Prețul »Anuarului« legat în pânză elegantă este 4 cor. plus 20 fil. porto; comanda se primesc la Administrația »Revistei Economice« în Sibiu — Nagyszeben. — Exemplarele deja abonate înainte se vor expedia în proximele zile.

A apărut și se află de vânzare la librăria »Tribunei«

„Impresii de teatru din Ardeal“
de Zaharie Birsan.

Prețul 2 coroane.

Plus 20 fileri porto.

Fiitoarele mame

află în »Emulsiunea Scott« un medicament pe cât de întăritor pe atât de recortor.

Efectul grabnic și puternic e surprinzător și încântă pe fiecare. Înghițirea e plăcută, mistuirea ușoară.

O încercare te va convinge, că și în cazul Dtaie ce efect binefăcător are.

In caz de lăptare,

Emulsiunea Scott

previne tuturor slăbiilor, asigură lapte abundanț și face copilului față înfloritoare și rumenă.

Prețul unui flacon 2.50.

De vânzare în toate farmaciile.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și com

Fond. în a. 1891. Cele mai bune

Oroloage de turn

le pregătește

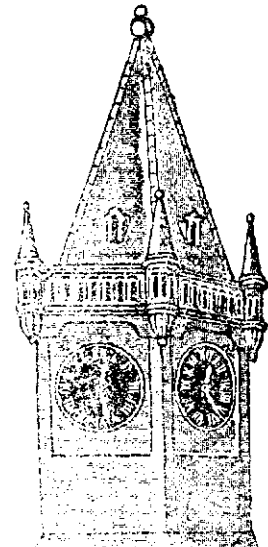
NADLER

urmașul lui

LEUTWYLER F.

Budapesta, VI

strada Kazinczy

Execută și invențiuni.

— Preț-curent și prospect gratuit.

Acei cari se vor provoca la ziarul »Tribuna« primesc favor.

„MOLLY“

În timp de

3 zile vei avea mâni mai catifelate și albe ca spuma, dacă vei folosi cosmeticul pt. mâni „MOLLY“

Chimiștii și cosmeticii experți, adevăresc, că cosmeticul pentru mâni „MOLLY“ este preparatul cel mai desăvârșit al timpului de azi.

Magazin principal și de expediere:

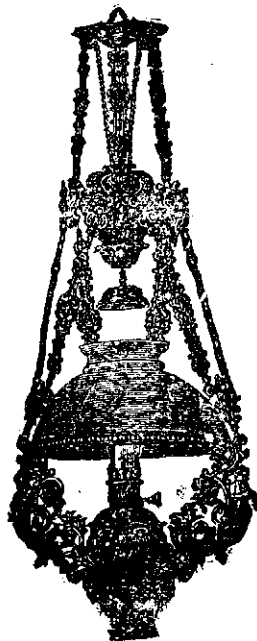
NESTOR HANZU,

Droguerie „La Crucea Roșie“.

Arad, str. Weltzer János Nr. 2.

INȘTIINȚARE.

Din cauza aglomerației mari din magazin se poate căpăta cu prețuri nespuse de mici cei mai noi și mai frumoși articli de sticlă, porțelan și pentru spălat.

Mare asortiment de lampе de atârnat și de masă.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat obiecte de lux (figuri).

Obiecte de lux din argint de Chișinău și aplacca, obiecte de masă de prima calitate. Foarte mare asortiment de cadre, din totdeauna se află în magazin peste 400 de mustre nouă și executate cu gust.

FISCHER MÓR, Andrásy-tér 20. (Palatul Fischer Eliz).
Telefon pentru oraș și comitat 568.

Noua fabrică de cumpene (cântare) și atelierul de reparaturi speciale al FRĂȚILOR BURZA și PERMOZER, ARAD,

strada Simándi 4.

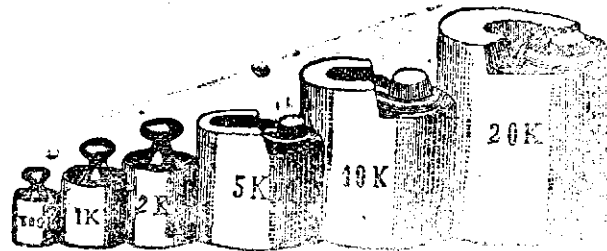
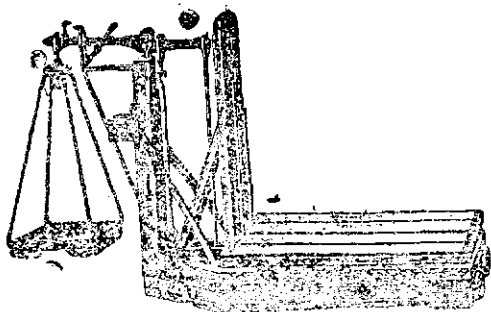
No. Telefonului 604.

Biroul: Magazinul de marchitare al Fraților Burza, piața Boros Béni No. 1.

Recomandăm în atenția onoratului public nouile noastre cumpene zecimale autenticate, și greutateile zecimale turnate în aramă și fier. Primim în atelierul nostru ori-ce reparaturi atingătoare de această branșă.

Cerem binevoitorul sprijin al on. public, cu tot respectul:

Frații Burza și Permozer.

Dacă vorești să rămâi tot tineră și frumoasă!

să folosești numai

CREMA DE ROZE, efectul căreia e surprinzător și plăcut.

Asemenea efect cu alte asemenea preparate nu s'a putut ajunge. Prin urmare **CREMA DE ROZE** e cea mai excelentă pentru păstrarea fineții obrazilor și mâinilor. Prețul unui flacon 1 cor.

SAPUNUL DE ROZE, perfect și preparat din cele mai plăcute și odorose materii. Bucata 70 filleri.

PUDRA DE ROZE, foarte recomandabilă. Preparată din cele mai gingașe părți, se prinde bine și de loc nu e vătămătoare. În culori: alb, rosa și crème. Prețul 1-20 cor.

A se comanda la:
POKORNY DUȘAN,
farmacie la
SFANTA TREIME, în
FEHÉRTÉMPLOM.

Cel mai mare institut de industrie artistică bis. din Ungaria.

Lewisch Robert

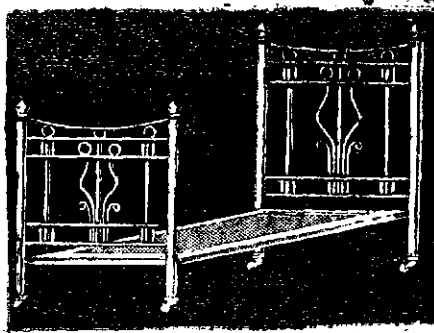
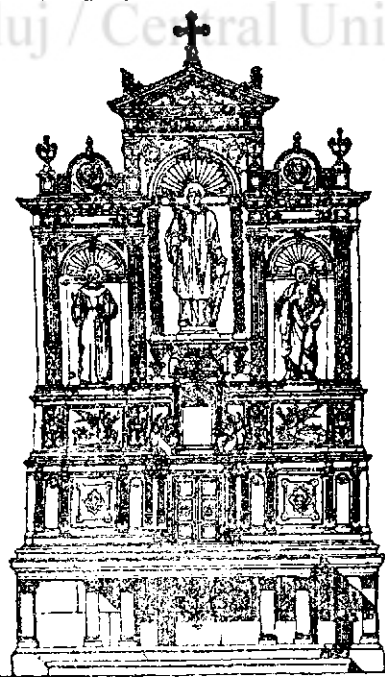
sculptor și arhitect de altare

Szombathely

Face tot felul de mobilier de biserică, așa ca:

iconostase și altare — statui de piatră și lemn — amvoane și scaune de spovedanie — sierații Domnului, grotă Mariei de Lourde — cristelnițe, icoane de stațiune — sculptură în relief sau pictură — străni — pictură de biserică și altare.

Execuție în stil altare vechi, amvoane și statui, aur și marmorează. Preț-curent, proiect de budget și planuri gratis. Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

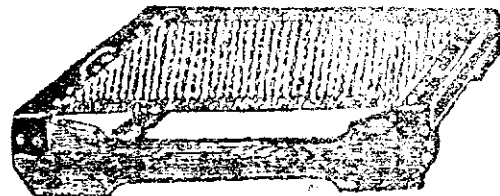
Első Nagyvárad vas- és rézbutorgyár

în Oradea-mare Strada Szacsvey Nr. 17 și Strada Kapuczinus Nr. 5.

Pregătește tot soiul de mobile de fier și aramă, dela cele mai simple până la cele mai pompoase. — Mai departe impletituri de sirmă pentru

paturi brevetate și disinfectate, pe lângă prețurile cele mai favorabile. Apoi pregătesc, modele engleze camere de dormit din aramă, cari nici când nu trebuiesc curățite, fiindcă și susțin în permanență luciul original.

Specialități de platină și bronz veritab. franceze.

Căsătorie.

Un tânăr solid, inteligent, în etate de 25 ani, notar diplomat, — în lipsă de cunoștință pe calea aceasta — ar lua în căsătorie fiica acelor părinți, prin a căror sprijin ar căpăta un post de notar. Adresa la Redacție sau epistolele cu titlu »Notar« le expediază redacția »Tribunei«.

Un funcționar de bancă

cu aspirații, în etate de 30 de ani caută onorabila cunoștință cu o coconită din familie distinsă eventual cu o văduvă bine situată. Oferte grațioase sub »Viitor 1910« la administrația »Tribuna«, Arad.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare în cancelaria subscrisului.

Dr. Toma Ienciu,
adv. în Puj.

Schimbare de prăvălie.

Am onoare a face cunoscut on. public, că mi-am strămutat prăvălia în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János.

Rugând și pe mai departe sprijinul on. public, sânt

cu stimă

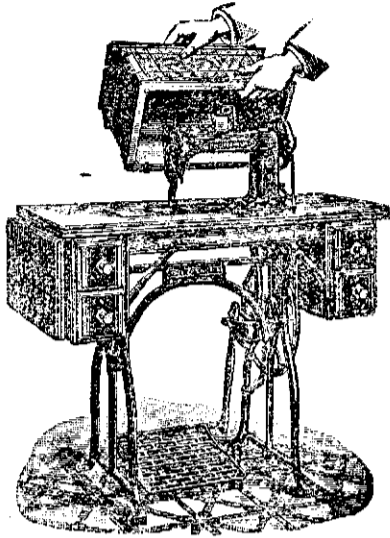
Wolf János
pantofar.

„CASCARADIN“.

Ți-e rău? Lucru firesc dacă ai năcaz cu stomacul, nu poți mistui, nu e mirare că proștiți rău, ai dureri de cap, n'ai apetit, suferi de amețeli, îți vin rigăilei acre, te chinuiesc cîrcei și ești buced; așa e aceasta dacă nu ai scaun regulat; de aici se produce apoi și vîna de aur. Dacă suferi de ori-ce dureri de stomac, folosește la moment »Cascaradin«-ul lui Örkény și te vei întrama curînd. Preț: Jumătate flacon 1-20 cor., întreg 2-20 cor., cu rambursă.

Se poate căpăta la: Farmacia „APOSTOL“ Budapesta, VIII., József-körút 64. (Depot 85).

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara
la anul 1891 cu
marea medalie
de argint.

Fondat la 1880.

Reinhold
ZOLLER

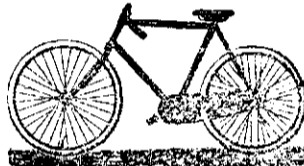
măiestru mechanic
FENÉKTEMPLOM
Schiffergasse 8.
lângă „Burg“.

Își recomandă
on. public din

loc și provincie marele său atelier mehanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot-felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singurite de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte.

Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane

bisericești.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat strale pentru cai.

Pentru-ca economii să nu fie înșelați și să nu-și dea banii pentru strale de bumbac, parchet și alte materii slabe, din fabricile boheme, ne-am decis, ca să punem în circulație strale pentru cai foarte groase și călduroase, cu care ori-cine să fie mulțumit.

Economilor li se dă cu prețuri favorabile.

Straie mari și late, pentru cai domnești cu 3 fl. Calitatea cea mai bună 3-50 fl., expediate oriunde, libere de porto poștal. Se capătă exclusiv la:

SOHR, Iópkroc szétküldési telepe
Somogy-Szill, Fő-tér 13.

În pachet se mai poate pune și foarfecă »Rapide« pentru tunsul vitelor, cu un cuiț la oaltă 1 fl. 60 cr
Foarfecă »Pegoet Frères« veritabilă franceză pentru cai 2 fl. 20 cr., preț ocazional.

Salonul dnei Neculai Dein, născ. Paula Milinovits

din str. Weitzer János (palatul nou al școlii de fete) aratată cu pălăriile cele mai elegante și de ultima modă.

Am onoare să anunț onoratul public de dame că începând dela întâiu Decembrie c. am deschis un

magazin pentru pălării de dame

aranjat cu tot confortul și după toate cerințele moderne, în strada Weitzer János noul palat al școlii de fete.

După o practică îndelungată și experiență de mai mulți ani în salonul K. Kabdebo, am ajuns în plăcuta situație să pot satisface și cele mai rafinate pretenții, cât privește moda de pălării din țară și străinătate, pe lângă prețuri moderate și serviciul cel mai culant. Așteptând binevoitorul concurs și sprijin al publicului

cu tot respectul

Dna Nicolai Dein, născ. Paula Milinovits.

Primire de cafeenea.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public, că în ziua de azi am cumpărat

cafenea Royal a lui Galy

și aceia o voi conduce de acum eu personal.

Aici se capătă beuturile cele mai bune pentru aceia rog binevoitorul sprijin al on. public.

Serviciu culant.

Sunt cu cuvenită stimă:

Balázs Antal, cafegiu.

Fondat în anul 1882.

Telefon nr. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andráss-tér în palatul lui Neumann.

(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregătite, solide și de o execuție elegantă.

Pentru camere de dormit dela 190 florini.

NEUSCHLOSZ
BUTOR

Sufragerie, (prânzitor),
dela 140 florini.

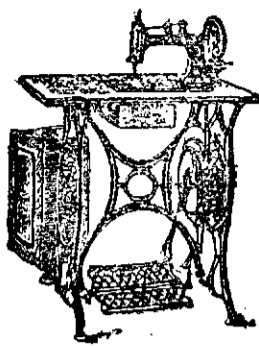
Garnituri de salon,
dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare
convenabile.

Se vind exclusiv MOBILE
din lemn tare și vestit
NEUSCHLOSZ.

Furnisorul asociației căilor
ferate ungare.

Atelier de I-u rang.

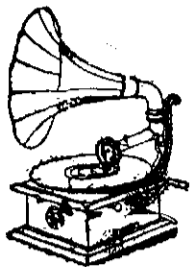

Reparări de mașine de cusut și gramofone se execută mai bine și mai ieftin, la

ANNON KATZKY mehanic
TEMESVÁR - BELVÁROS, Prinz - Eugen - gasse.

Mașini de cusut SINGER I-a clasă 28 fl.
" " " folosite, cu . . . 10 fl.

Mare asortiment de GRAMOFOANE și PLĂCI în limba română, nească, germană, sârbească și ungurească.

FONOGRAF familiar dela 5 fl. în sus.
PLACI cu 1 fl. 25 cr. bucata. ACE de cusut 200 bucăți cu 25 cr. — ALBUM pentru plăci.
— PLĂCI FOLOSITE SE SCHIMBĂ. —
Depozit de COARDE și alte obiecte necesare.

Primire de hotel.

Am onoare a face cunoscat on. public că am primit dela domnul Szabó Kálmán

HOTELUL PANNONIA

și acela straformat modern și fiecare odaie provăzută cu lumină electrică și cu telefon de casă îl pun la dispoziția on. public.

Năzuința principală îmi este, ca prin serviciul prompt și conștiințios să câștig deplina încredere a on. mei oaspeți.

Prețul odăilor împreună cu serviciul dela 2 cor. 40 fil. în sus.

Roagă binevoitorul sprijin:

SCHEIBER LAJOS,
proprietar de otel și otelierul gării.

Telefon Nr. 135.

Telefon Nr. 135.

J. GELLER,

giuvaergiu.

ARAD, piața Andrásy Nr. 14.

Mare magazin de:

Giasornice de buzunar și ◀◀◀◀
▶▶▶▶ obiecte din argint veritabil.

DROGUERIE ȘI MARE PRAVALIE DE PARFUMERII.

VOJTEK ȘI WEISZ IN ARAD

RECOMANDA IN ATENȚIUNEA ON. PUBLIC DEPOZITUL LOR CEL MAI BINE ASORTAT.

FONDAT ÎN ANUL 1890.

Alifii pentru față,
Pudre pentru dame,
Cosmetici pentru mâni,
Apă de colonii,
Parfumuri pentru odăi.
Tot felul de Săpunuri,
din țară și străinătate.
Creme pentru înfrumusețare.
Prafuri, Perii, și Apă pentru dinți.

TEA

calitatea cea mai fină și cea mai ieftină. ☐

RUM

cea mai renumită calitate. ☐

PARFUMURI

Cele mai noi engleze și franceze în sticle originale și măsurate.

Făină nutritivă:

NESTLÉ,
KUFÉKE,
TEINHARDT,

pentru copii, totdeauna proaspătă.

Pray de presărat, pentru copii.

CREMA-BABY.

Rugăm pe onoratul public românesc, ca ședula primită dela cassa noastră să o pună în oare-care cutle de bani în scopuri de binefacere.

Dózsa János mǎestru - cojocar în

Nagyvárad, Zöld-fa Passage 9.

Se recomandă ca mǎ-
isuru perfect întru pre-
pararea tuturor articilor
aparținând acestei branșe
precum: gulere prepara-
tivate, gulere boa, man-
șoane (muff), în execu-
tare modernă și după
cel mai elegant gust.

Blane și tocuri de picioare, etc.

Mai departe primește spre
efectuare orice lucruri uoui,
cari aparțin acestei branșe,
precum și tot felul de re-
paraturi, pe lângă prețurile
cele mai avantajoase.

OH! DOAMNE!

Mă nǎdușe afurisita
de tușă!

În contra tusei, răgușelei și flegmei s'a
dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 1-20 cor. —
Cutie de probă 50 filerl.

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**” gyogytár
Budapest, VI., Váci-körút 17.

SĂ TRĂIASCĂ!

„Pastilele lui Egger
m'au vindecat îngrabă!

Se capătă la farmaciile: În Arad la: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Vojtek és Weisz drogerie. În Gyorok la: Masznyik Dániel. — M.-Pécska: Adler Gy. Lajos. — O.-Pécska: Ioan Roxin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszon: Füredi Ede örök.

Telefon 184.

Premiat de mai multe-ori.

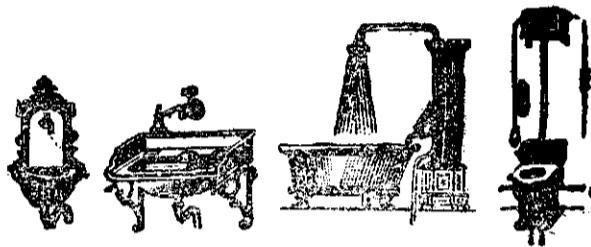
Telefon 184.

CARL PIFFL

Prima fabrică de
obiecte de metal

Timișoara-Elisabetin. — Temesvár-Erzsébetváros. — Hunyadi-u. nr. 14.

Recomandă obiec-
tele sale foarte fru-
moase și solide de
tinichigierie și
anume: vane de
scăldat, de șezut
și pentru copii, —
saune pentru scăldat
incalzitoare și vane

de scăldat după cel
mai bun sistem (sistem
propriu) Lăzi pentru
lemn și pentru căr-
buni și alte obiecte de
metal: precum ciu-
bere, ulcioare și căni.
— Catalog de prețuri
la dorință gratuit.

Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tablă cu numărul casei
și cu numele străzii, mărci și firme de ține. Conducător pentru apă, aranjări pentru
— — baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat „Temes“.

Acoperi de case și turnuri, globuri și cruci. — Ucenicii se primesc cu condițiuni foarte bune.

Intreprindere de apeduct și canalizare.
FÜLÖP ANDRÁS
Kolozsvar, Széchenyi-tér 36.

Primește lucrări pentru apa
duct și canalizare pe lângă
garanția cu prețurile cele
mai moderate.

CANARINI!

Cele mai fru-
moase cântărețe
moderne ce cântă

ziua și la lumină. Cântăreață tinăra 4, 5 fl.
de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele cana-
rine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl.,
după soiul. Catalog de
prețuri despre papagal,
pasări transmarine măi-
mușe și câini de soiul se
capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru
ajungerea comandelor la loc în viață se
garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

IOSEF JICKELI

SIBIU, str. Cisnădici Nr. 47.

Telefon Nr. 190.

neguțatorie pentru articli de sticlă, porcelan și metal; farfurii și bide
inflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

Recomandă scule bisericești:

Cupă și vas de botez; Potire argin-
tate pe dinăuntru aurite; Cădelniță;
Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz;
Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar; Candelabre.

Ieftin de tot: Candelabru aurit,
pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de
sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43—

— — La dorință servește cu catalog gratis și franco. — —

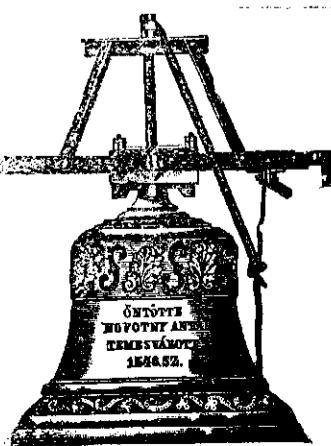
Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896

Turnătorla de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alul

ANTONIU NOVOTNY - FABRIC. -

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea
de nou a clopotelor stricătoare, spre facerea de clopote întregi, armo-
nioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer
bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată
ce clopotele sunt bătute de o lătură fiind astfel scutite de crepare.
Sunt recomandate **CLOPOTILE GAURITE** de dânsul în-
te cu deosebire **CLOPOTILE GAURITE** ventate și pre-
cizate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară
— ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai
adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât
cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este
egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stă-
tătoare, — spre preadustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut
ca — și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-ourant ilustrate gratis

INTREPRINDERE ROMĂNEASGĂ

MIHAI FLONTA

antreprenor de zidiri
Oradea-mare-Nagyvárad.
Stabilimentul și cancelaria Perceș-u. 9.

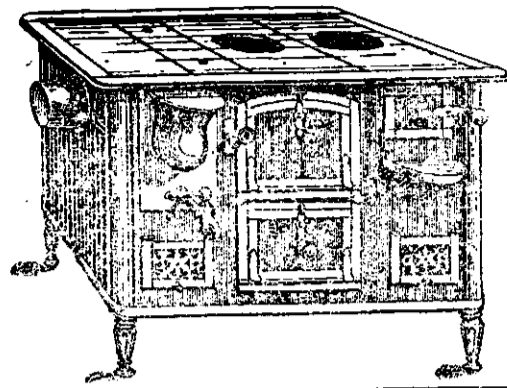
Primește: plănuierea și zidirea de bi-
serici, ș c o a l e, case notariale și a tot
felul de zidiri private.

Magazin stabil de fabricate de
cement, comande se primesc.

Magazin stabil de pietrii artificiale
pentru morminte. Prospecte gratuit.

Szabó Samu és Fia, Győr.

Fabrică ces. și reg. de vetre de fier brevetate. Fabricăm vetre de fier dela cele mai ieftine până la cele mai moderne. Pentru fabricatele noastre garantăm că fierb și coc neexcepționabil și grabnic față de ori are alte vetre de fier cruțăm 25% mater si de încălzit

Fondat la anul 1866. Catalog de prețuri la d'rință trimitem gratuit și francat. Se caută revânzătorii și agenți.

Numărul telefonic 501.

Dacă nu vi-ați procurat încă

lemne de foc,

cereți ofert dela firma

KORNIS TESTVÉREK

din Arad, str. Vörösmarty Nr. 1, unde se poate căpăta lemne de foc cl. I. de pe valea Murășului și a Crișului în cantitate mare de 10 000 k'gr ș. a. **fag, cer, stejar, corn, lemne de foc despiate și nesdepiate.** La doriașă expediam acasă lemne pentru foc tăiate în frez și crepate.

IGNA DEMIAN

coloratură de haine, curățitorie chimică, și mașină cu aburi de spălat rufe albe în **UJ-SZENT-ANNA.**

Colorez (văpesc) și curăț chemic: totfelul de vestminte bărbătești, femeiești și copilărești, pardesii și paltoane, în întregime fără nici o desfacere, stofe pentru mobile, perdele, dantele, broderii, mănuși, borangicuri etc. În rufăria mea, ajustată bogat, se spală curat ca zăpada, fără materii mistuitoare, în deosebi gulere și manșete, cămăși bărbătești, etc., cari prin mașinele mele de călcat ajung la un luciu încât nu se pot deosebi de cele mai noi. — Comandele cu posta se expediază punctual și cu acuratețe.

Filiala în Arad, la

Iosif Ștefan, pe piața Tököly.

(în casa bisericii române).

Telefon Nr. 720.

Sipos Jenő

Telefon Nr. 720.

Cluj—Kolozsvár, Mátyás Király-tér 17.

Atrage și recomandă în atențiunea on. public din loc și provincă magazinul de mărfuri de toamnă și iarnă, precum cu prețurile semnate mai jos.

Talii:

Flanel ce se poate spăla dela 2 C. — în sus
Barchet de ață ce se poate spăla . . . . . 3 — 5 C.
Materi pt. talii femeiești de cul. crem, cafenie, sură, roșie, vinetă închisă și neagră . . . . . 6 — 10
Talie de cul. neagră cloth . . . . . 3 — 8
Talii de pânză subțire (tül) pt. soirée în toată cul. croite și execut. după moda cea mai nouă . . . . . 16 — 40
Talii pongiss . . . . . 8 —
de tafft și messalin în toată culoarea . . . . . 14 — 40
Șaluri pentru tetrau și plimbare în toate prețurile.

Halate:

Halate de toamnă ce se pot spăla . . . . . dela 10 C. — în sus
Delen francez, cel mai nou . . . . . 20 —
Modele originale . . . . . 30 —
Haine »princess« croite modern, din lână fină 30, 40, 50

Foi:

Din materie neagră engleză, în culoare sură negrie, verde, din materie unicoloră și vârgată . . . . . 8, 12, 14, 16 C.
Jupoane pentru haine »princess«, modele originale în toată culoarea și mărima . . . . . 20, 24, 30 C.

Jupoane:

Lüster negru și colorat dela 7 C. — 12 C.
Cloth negru 4, 6, 8, 10, 12 Cor.
Jupoane de mătase în toată culoarea dela 12 Cor. în sus.

Apoi:

Ciorapi împlețiți, calitatea cea mai bună.
Ciorapi negri pentru institute dela 40 fil. — 1 cor. 60 fil.
Albituri femeiești, precum: cămeși, pantalonii, corsete, precum și albituri pt. bărbați, de calitatea cea mai bună.
Năfrâmi de batist pentru buzunar 1 duzină 3 Cor.
Șaluri de tül pentru femei, gulere, execuție foarte elegantă.
Tot felul de lucruri de mână femeiești.

Târgul de Crăciun și Anul-nou se începe în 15 Noemvrie cu prețuri foarte ieftine.

Comandele ce trec peste 20 Cor. le expediez francat.

Expedierea se face cu rambursă. Pentru mărfuri necorespunzătoare reîntorc prețul.

Halmai József, fost adjunt la notarul public
Strausz Gyula, fost oficiar de bancă. —
regesc din Boroşineu, și

Cancelaria înregistrată

Halmai și Strausz,

pentru mijlocirea împrumuturilor de bani,
vînderea și cumpărarea de averi mobile și imobile.

Mijlocește: împrumuturi ipotecare (pe
întabulare) și amortizaționale (pe mai mulți ani).

Se angajează: pentru răscumpărarea (con-
vertarea) de împrumuturi ipotecare, dela
procente mai mari la mai mici.

Mijlocește: cumpărarea, vînderea, schim-
barea și esarendarea de averi mai mari
pămînturi, etc).

Primește: manipularea (conducerea) case-
lor de închiriat pe lângă remunerațiuni cât
se poate de minimale.

Mijlocește: vînderea, cumpărarea și schim-
barea de căși particulare, căși de închiriat și vii.

Primește: parcelarea și colonisarea ave-
rilor imobile (pămînturi).

Telefon Nr. 726.

Adresa telegrafică: Halmaistrausz

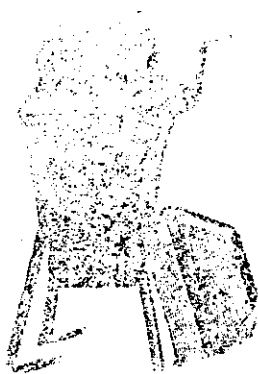
Correspondență se poate face și în limba română.

Arad, (str. bisericii) Weitzer János u. Nr. 9,
în partetul edificiului nou a școlii de fete.

Cu deosebită stimă:

Halmai și Strausz.

Catalog de prețuri trimitem la dorință.

Mașina de spă- lat cu aburi

(„Teligöz“) sistem JOHN.

Cea mai perfectă mașină
de spălat a actualității!

În raport cu spălatul cu mîna, se
economisesc 75% din timp, lucru, să-
— pun, sodă, apă și combustibil. —

Rufe se cruță.

Aparat de spălat, fert, aburit, și desin-
fectat totodată. — Ocupă loc mic.

Garanție: Se transportă pentru
:: încercare fără nici un obligament. ::

Depozit stabil:

Pöhm János

ferărie.

ARAD, Szabadság-tér.

Catalog de prețuri trimitem la dorință.

E indispensabil în orice casă!

E indispensabil în orice casă!

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.